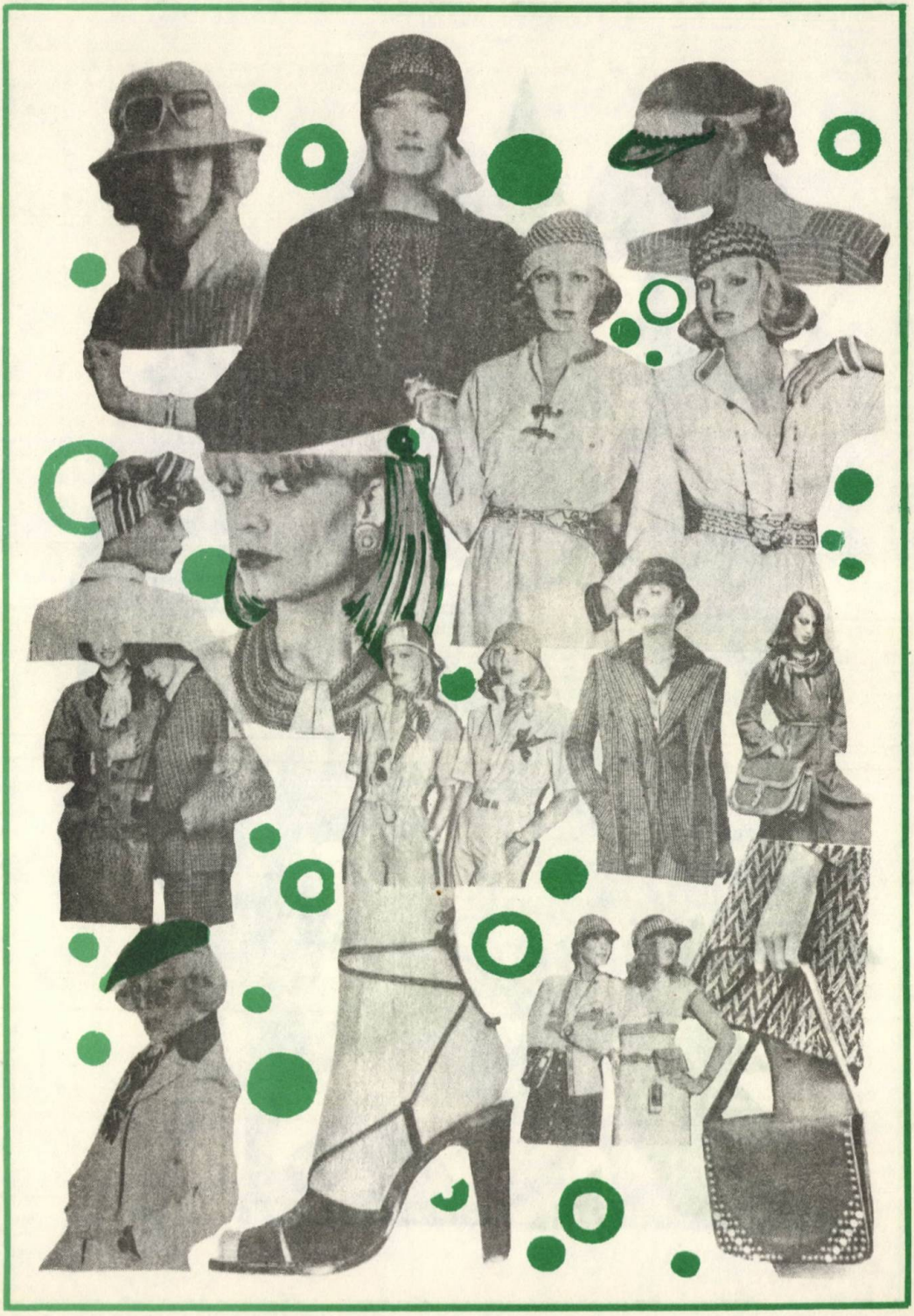

TEST TEST

SÎNTEȚI EMOTIVĂ?

1 Vi se întîmplă ca la cinematograf să udați batista de lacrimi sau să vă simțiți copleșită de o scenă zguduitoare?
a). da; b). **nu.**

2 Ajungeți cu întîrziere la o petrecere. Gazda prinsă de alte treburi nu vă observă:
a). **alergați la ea ca să vă scuzați;**
b). **așteptați să aibă o clipă de răgaz ca s-o faceți.**

3 În viața dv. intervine ceva deosebit de important:
a). **vă grăbiți s-o informați pe cea mai bună prietenă;**
b). **așteptați să-i povestiți mai tîrziu, cînd o veți întîlni.**

4 Vi se întîmplă să spuneți: minunat, fantastic, senzațional, extraordinar sau infect, oribil, dezgustător:
a). **adesea;** b). **niciodată.**

5 În tren bagajul vecinului vă intră în coaste:
a). **cereți proprietarului să-l mute;**
b). **schimbați locul;**
c). **îl împingeți mai departe;**

6 Cineva vorbește de rău în fața dv. pe unul (una) dintre prieteni:
a). **îi luați apărarea;**
b). **schimbați subiectul;**
c). **încercați să înțelegeți de ce e pornit împotriva lui.**

7 După o discuție în contradictoriu cu o prietenă, cu iubitul, cu tatăl sau cu mama:
a). **plecați fără să spuneți nimic;**
b). **ieșiți trîntind ușa;**

8 Vedeți pe stradă un om clătinîndu-se, mergînd nesigur:
a). **îl întrebați dacă are nevoie de ajutor;**
b). **îl ignorați ca apoi să regretați lipsa dv. de solidaritate umană.**

9 Cînd așteptați liftul apăsați pe buton de mai multe ori pînă sosește?
a). **da;** b). **nu**

10 Una dintre cunoștințe trece pe lîngă dv. fără să vă salute:
a). **vă gîndiți că nu v-a văzut;**
b). **vă întrebați dacă s-a făcut că nu vă vede.**

11 Sînteți cu omul vieții dv. Auziți un zgomot cu totul neașteptat. Vă îngropați repede obrazul în puloverul lui ?
a). **da;** b). **nu**

12 Într-o seară, unul dintre invitații prietenilor la care vă aflați are păreri contrare cu ale dv., să zicem despre muzică, arhitectură, poezie sau modă etc.:
a). **vă depărtați ca să nu auziți mai mult;**
b). **vă spuneți propria dv. opinie;**
c). **ascultați fără să spuneți nimic ba chiar negîndind nimic.**

13 La slujbă, un obiect de care vă folosiți în mod curent nu mai e la locul lui:
a). **îl căutați imediat;**
b). **îi întrebați pe colegi.**

14 Dacă vi se fac unele observații neplăcute:
a). **simțiți că vă dau lacrimile;**
b). **vă justificați;**
c). **cereți explicații mai ample.**

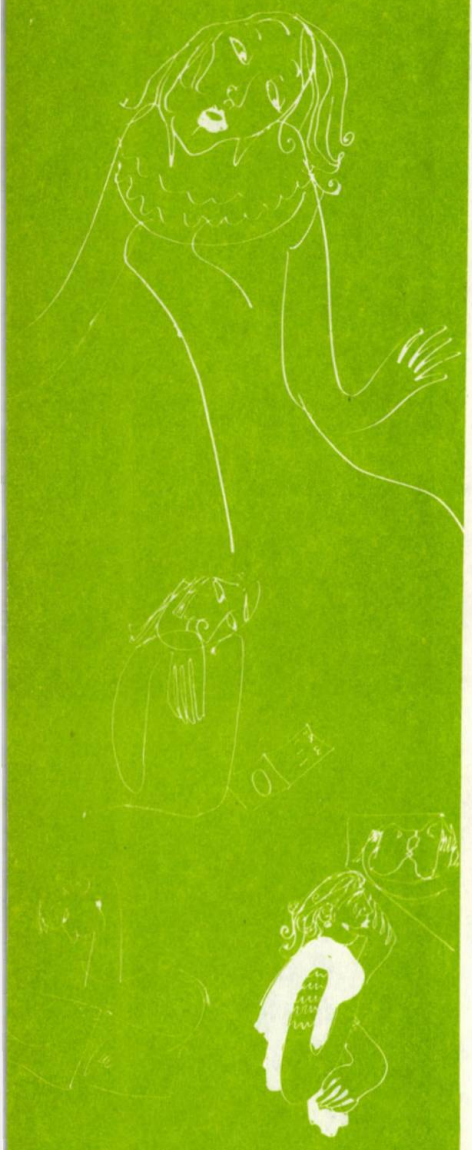

15 Vă debarasaţi cu uşurinţă de un cunoscut sau necunoscut care v-a oprit în mijlocul trotuarului ca să vă spună o mie de nimicuri? a). **da**; b). **nu**

16 Preferaţi să cereţi un număr de telefon la informaţii decît să-l căutaţi în carte? a). **da**; b). **nu**

17 Vi se întîmplă să vă ieşiţi din fire cînd dă laptele în foc, cînd, luîndu-vă prin surprindere, stiloul nu mai are cerneală, cînd numărul de telefon pe care îl căutaţi sună mereu ocupat?
a). **da**; b). **nu.**

18 Unul dintre colegii cu care lucraţi e nefiresc de calm.
a). **încercaţi să-l descoaseţi ca să aflaţi ce i s-a întîmplat;**
b). **îi întrebaţi pe ceilalţi care ar putea fi raţiunea tăcerii lui;**
c). **aşteptaţi să vă vorbească el.**

19 Cînd intraţi într-un magazin fără intenţia de a cumpăra ieşiţi cu cîte ceva? a). **adesea**; b). **uneori**; c). **rar.**

20 Vedeţi doi tineri ieşind de la ofiţerul stării civile. Vă spuneţi:
a). **Ce cuplu frumos**; b). **Ce fericiţi sînt, îi invidiez**; c). **ce moment mare pentru ei!**

21 Sînteţi martora unui accident mortal şi gîndiţi:
a). **Săracul cît o fi suferit**; b). **oribil, o clipă înainte mai era viu şi fericit**; c). **un accident cu victime.**

22 Singur pe stradă, un copil plînge; vă spuneţi:
a). **s-o fi rătăcit şi îi e frică**; b). **ce nenorocit e**; c). **vă rezumaţi să observaţi că plînge.**

REZULTATELE

1). da=1; nu=0
2). a=2; b=0
3). a=2; b=0
4). a=0; b=2
5). a=2; b=0; c=1
6). a=2 ;b=0; c=0
7). a=0; b=2
8). a=2; b=0
9). da =2; nu=0
10). a=0; b=2
11). da=2; nu=0
12). a=1; b=2; c=0
13). a=0; b=2
14); a=2; b=1; c=0
15). da=2; nu=0
16). da=2; nu=0
17). da=2; nu=0
18). a=2; b=2; c=0
19). a=2; b=0; c=0
20). a=1; b=3; c=2
21). a=2; b=3; c=1
22).a=3; b=2; c=1

De la 4—12 puncte:
Ştiţi să faceţi faţă evenimentelor şi vă stăpîniţi emoţiile chiar în momentele de mare tensiune, de panică, sînteţi chiar prea stăpînă pe dv. Să-ţi reprimi astfel emoţiile echivalează cu un refuz al oricărei sensibilităţi şi nu e normal să fie aşa. Ar trebui să vă lăsaţi mai prinsă de ceea ce se întîmplă în jurul dv. să vă exprimaţi mai deschis reacţiile, frica, bucuria, mînia.

De la 13—30 de puncte.
Reacţionaţi normal dar sînteţi totuşi blocată. Sînteţi rezervată şi prudentă în relaţiile cu alţii şi nu vă împrieteniţi cu uşurinţă. Cu cei apropiaţi dv. sînteţi totuşi capabilă de spontaneitate şi antren, abia atunci ieşiţi puţin din rezerva dv.

De la 31—44 de puncte:
Rezultatele dv. sînt absolut normale. Ele dovedesc un bun echilibru emoţional. Vă exprimaţi emoţiile deschis şi totuşi sînteţi capabilă să rămîneţi în rezervă dacă situaţia o cere. Acest echilibru vă permite să profitaţi de împrejurări evitînd capcanele. Puteţi înfrunta orice fel de situaţie fără să vă pierdeţi seninătatea.

45 de puncte şi mai mult:
Sînteţi un veritabil vulcan întotdeauna gata să explodaţi şi nu vă gîndiţi decît că lucrurile pot fi ori foarte bune ori foarte rele. Sînteţi mereu în pragul unei crize de nervi sau de disperare. Reflectaţi dacă această hiperemotivitate, care face baraj între dumneavoastră şi alţii nu dăunează relaţiilor. Lăsaţi-vă emoţiile sub un regim de tensiune scăzută şi încercaţi să fiţi mai detaşată mai calmă. În felul acesta veţi învăţa autocontrolul indispensabil şi veţi normaliza dispoziţiile dv.

ȘTIȚI SĂ VĂ CALCULAȚI VOINȚA?

Toată lumea știe că sînt oameni care au voință și oameni care... nu prea au; aceștia din urmă ar dori s-o aibă și uneori le cer celor dintîi „rețeta voinței"; cei care au voință, dacă sînt sinceri, nu știu prea clar cum au făcut s-o aibă. Într-adevăr, dincolo de anumite însușiri native, voința cere și un temeinic exercițiu îndelungat.

Dar cum vom afla dacă avem voință și ce grad are această voință a noastră? Un test destul de simplu ne va ajuta lesne. Vă punem la dispoziție 15 întrebări, la care veți răspunde cu sinceritate, *acordîndu-vă note de la 0 pînă la 5; vă recomandăm să nu vă pripiți dacă vreți un rezultat exact, și nu unul neapărat măgulitor.*

1 Vă organizați viața zilnică după un regim riguros?

2 Studiați biografiile oamenilor vestiți care s-au realizat printr-o mare disciplină a voinței?

3 V-ați definit limpede propriul sens al vieții?

4 Ați luat hotărîrea fermă, de a vă lăsa de fumat sau de băutură?

5 Aveți imaginea exactă a însușirilor cu care v-a înzestrat natura?

6 Ați făcut efortul de a stabili cu deplină sinceritate defectele pe care le aveți și modul de a scăpa de ele?

7 Sînteți hotărît să nu vă iertați, să nu vă treceți cu vederea, să nu vă justificați nici o abatere de la regimul de exercițiu al voinței pe care vi l-ați impus?

8 V-ați întocmit un program de viață și activitate pe termen foarte lung?

9 Ați căutat să învățați din experiența similară a vecinilor, colegilor, prietenilor care se remarcă prin fermitatea lor?

10 V-ați asumat obligația intimă de a deveni mai bun în activitatea dv. în general și în activitățile necesare care pentru moment nu vă sînt încununate de succes ori chiar nu par să vă ofere o reușită grabnică?

11 V-ați sfătuit cu un medic ori cu un psiholog?

12 Ați făcut totul ca să vă puneți și să vă păstrați în deplină ordine locuința, camera de lucru de acasă și sectorul ce vă aparține la locul de muncă (sau lăsați aceasta în seama altora)?

13 Ați luat decizia fermă de a nu refuza să faceți și ceea ce, deși este necesar, nu vă face plăcere?

14 Ați introdus un sistem de autorăsplată (morală) pentru fiecare greutate biruită prin forța și voința proprie?

15 Citiți cărți despre educația voinței și vă antrenați voința prin exerciții sistematice?

Acum, împărțiți întrebările în 2 grupe, după cum urmează: a) întrebările 3, 5, 8, 11, 14 și 15; *b)* întrebările 1, 6, 7, 10, 12 și 13.

Adunați notele pe care vi le-ați acordat la răspunsurile pentru fiecare întrebare din grupa a; procedați la fel cu notele din grupa b; *scădeți suma notelor grupei* b *din suma notelor grupei* a. *(La întrebările 2, 4 și 9 nu este nevoie să vă puneți note, întrucît răspunsurile nu sînt decît consultative, pentru orientarea dv. intimă). Rezultatul obținut prin scăderea indicată este, ca să spunem așa, gradul de voință de care dispuneți: cu cît cifra e mai mică, și voința dv. este mai aproape de perfecțiune, iar dacă rezultatul este cumva 0 (zero), puteți zice că aveți o voință fără cusur.*

CE ȘTIM
SAU CE AR TREBUI
SĂ ȘTIM
DESPRE UN ANIMAL
BLÎND ȘI DRAG:

Cal pur sînge englez la sărituri de obstacole

CALUL

● ORIGINEA CALULUI — ARGUMENT EXCELENT ÎN FAVOAREA EVOLUȚIONISMULUI ● O SPECTACULOASĂ EVOLUȚIE BIOLOGICĂ ● DOMESTICIREA CALULUI ȘI URMĂRILE PENTRU VIAȚA UMANĂ ● UN ANIMAL CU UN DEZVOLTAT ATAȘAMENT SELECTIV ● VA REPREZENTA CALUL DOAR O SIMPLĂ AMINTIRE PLĂCUTĂ PENTRU GENERAȚIILE DE MÎINE?

Calul reprezintă unul din prezențele cele mai obișnuite în basmele, legendele și mitologia mai tuturor popoarelor. Unii îl apreciau chiar pînă la veneraţie. Se cunosc cazuri de împăraţi, care se consultau cu propriii lor cai, cerîndu-le încuviinţarea pentru ceea ce aveau de gînd să întreprindă. De Nero, de exemplu, se spune că își încălța calul preferat cu sandale de argint, acelea de aur fiind rezervate soției sale, Popeea. Pe de altă parte, calul care ieșea învingător la jocurile Olimpice ale Greciei antice, își cîștiga automat dreptul la nemurire, pe calea perpetuării sale sub forma statuii de bronz sau marmură.

Veneraţia pentru cal merge la unele popoare pînă-într-acolo încît acest animal se identifică cu eul constituienţilor acestor popoare. Astfel sciţii, numizii, arabii și mongolii, după cum ne asigură O. Cazacu în excelenta sa lucrare „Domesticirea animalelor", au creat un alter ego din cal. Ajutaţi de acesta — precizează în continuare tot autorul citat — ei au dezlănţuit adevărate uragane ecvestre. Numai hunii, de exemplu, au călcat Europa în picioarele a 700 000 de călăreţi. Caii s-au impus speciei umane prin forţă și în special prin rapiditate, respectiv viteză. Aceasta este și raţiunea pentru care acest fapt transpare și din denumirea cu care acest animal este marcat la multe popoare. Hipos, denumirea calului în limba greacă, înseamnă în același timp cal și rapid. Același lucru este valabil și pentru denumirea indo-germanică de akwa.

Ca origine, calul, tapirul și rinocerul descind dintr-un strămoș comun, furnizînd astfel un excelent argument în favoarea evoluționismului; strămoș care ar fi existat în urmă cu aproximativ 18 milioane de ani, și care, pe atunci, nu era mai mare decît o vulpe din zilele noastre. Cu toate acestea, calului îi reușește performanța ca, evoluînd progresiv pe scara biologică să ajungă numai după 6 milioane ani la mărimea poneiului și, după încă pe atîta, la aceea a calului sălbatic — aceasta din urmă fiind sensibil egală cu mărimea calului din zilele noastre. Cîndva, herghelii fără de număr de cai sălbatici populau întinse arii terestre de pe continentul euro-asiatic. Exploratorul rus, N.M. Przewalski, care a trăit între anii 1839—1888, ne vorbește frecvent în jurnalul său de călătorie despre herghelille de cai sălbatici pe care le-a întîlnit în special pe podișurile Mongoliei. Descrieri tot atît de valoroase pe această temă ne face și medicul scoţian John Bell, într-o carte apărută în urmă cu aproape două secole și scrisă ca urmare a călătoriei întreprinsă de acesta pe ruta Petersburg-Pekin; călătorie în cursul căreia a întîlnit nenumărate herghelii de cai sălbatici, mai ales în stepele Asiei. Ceea ce este însă interesant de semnalat în această privinţă este că, *din nenumăratele herghelii de cai sălbatici de odinioară n-au supravieţuit pînă în zilele noastre decît cîteva exemplare, și asta pe podișurile sudice ale Mongoliei.*

Tarpanul, o varietate de cal sălbatic, a dispărut definitiv de pe Terra încă din a doua jumătate a secolului trecut, ultimele exemplare fiind semnalate în 1880. Și totuși, acest animal nu a fost deloc o rara avis la vremea sa, din moment ce populaţia întinse arii terestre ce se întind între Marea Caspică și lanţul Pirineilor. A trăit, firește, și pe meleagurile noastre, fiind pomenit ca atare de Dimitrie Cantemir în „Descriptio Moldaviae". Aservirea calului sălbatic în scopul exploatării forţei sale fizice, pentru vînătoare, tracţiune, călărit, pentru utilizarea sa drept hrană, pentru utilizarea sa în război, în sport și la circ, a avut un caracter progresiv.

Domesticirea calului s-a produs în vremurile imemoriale ale istoriei. O vastă literatură cu caracter mitologic şi arheologic ne atestă acest fapt. În acest sens arheologul francez M. Baudouin, a dat pe malul atlantic al Franţei peste un basorelief încrustat într-o stîncă, datînd din neolitic şi care conţinea printre altele şi chipul unui cal. De asemenea, aşa numita artă rupestră, abundă în reprezentări cabaline, şi acest fapt atestînd marea vechime a luptei omului cu natura şi cu supunerea vieţuitoarelor sale.

Miniatură persană reprezentînd o cavalcadă

Domesticirea calului sălbatic pare a se fi produs la începutul începuturilor pe podişurile Mongoliei şi în împrejurimile Mării Caspice, şi anume odată cu sfîrşitul neoliticului şi începutul epocii bronzului. Ceva mai tîrziu a fost domesticit şi tarpanul. Acest proces a avut loc în perioada aşa-numitei civilizaţiei a tumulilor, perioadă cînd morţii erau depuşi în mari movile din pămînt denumite gorgane, dimpreună cu caii şi cu căruţele lor, civilizaţie care a preces-o pe aceea a sciţilor. Practic, *odată cu sciţii are loc extinderea calului domesticit, iar acest popor se pare că este primul care a intrat călare în Europa.* Indo-europenii care s-au pus în mişcare cam pe la mijlocul mileniului al III-lea î.e.n. includ în aria calului domesticit vechea Eladă, Egiptul, ca şi nordul Africii.

În Arabia, unde calul avea să fie cultivat ca o floare şi prelucrat ca o cocă, şi unde în consecinţă a apărut acea perfecţiune biologică cabaliuă cunoscută sub denumirea de „pur sînge arab", calul a pătruns, întîmplător, mult mai tîrziu. Istoricii menţionează existenţa doar a doi cai în celebra armată a lui Mahomed, care a cucerit Mecca în anul 630 e.n. În acelaşi timp se ştie faptul că Xerxes, cu mult timp mai înainte, dispunea de o armată alcătuită din 80 000 călăreţi, iar Cirus de una din aproximativ 40 000. Nu numai forţa şi rapiditatea calului a determinat pe oameni sa persevereze cu ostentaţie în transformarea lui într-un preţios auxiliar, ci şi încă multe alte calităţi ale sale ţinînd de propria sa psihologie. Să zăbovim un pic asupra acestei psihologii.

Calul, de exemplu, are cunoştinţe bine precizate în ceea ce priveşte teritoriul de care aparţine sau pe care îl parcurge frecvent; cunoştinţe bine precizate în ceea ce priveşte mediul său de existenţă, cu sursele de hrană, cu celelalte animale pe care le recunoaşte, cu prietenii ca şi cu duşmanii săi. Calului îi mai sînt cunoscute şi o serie de obiecte care ţin de adăpostul în care stă în mod regulat. Sesizează apoi lumina, culoarea şi chiar punctele cardinale ale zilei, ştiind cînd este dimineaţa, prînzul, seara sau noaptea. *Calul impresionează apoi prin ataşamentul său selectiv pentru stăpîn,* iar literatura ca şi experienţa umană abundă în relatări pe această temă. De cîte ori caii nu şi-au adus stăpînii nevătămaţi, acasă, de la distanţe uneori apreciabile, rezolvînd corect situaţii dintre cele mai critice? Numai cînele, se pare, îl depăşeşte din acest punct de vedere al ataşamentului selectiv, şi, uneori această depăşire este totuşi numai aparentă.

Pe urmă, *nu putem vorbi despre biopsihologia calului fără a sublinia nespusa sa voluptate structurală pentru alergat,* voluptate pe care omul i-a exploatat-o cu abilitate întotdeauna, şi care de fapt stă la baza pasionantelor întreceri hipice, care de milenii ne incită şi ne irită. Mulţi nu ştiu, de exemplu, că *nu jokeul este creatorul iureşului frenetic de pe pistele hipice de alergare, ci numai diriguitorul lui.* Calul aleargă de cele mai multe ori

din pură plăcere şi nu din silă, şi în primul rînd în acest aspect de psihologie animală rezidă cheia victoriilor hipice.

Un alt aspect ţinînd de această psihologie, pe care omul de asemenea l-a exploatat la maximum, este legat de sensibilitatea deosebită a calului pentru muzică şi ritm. Cel puţin ritmurile solemne ale muzicii militare, pur şi simplu îl înflăcărează şi, într-o asemenea situaţie, tinde a se încadra — oricît de stingher o realizează — în dinamica acestor ritmuri. Instrumentele preferate îi sînt vioara, flautul, cornul şi trompeta. În acest sens a devenit de-a dreptul celebră cetatea Sybaris din vechea Italie, care, dispunînd de o reprezentativă cavalerie, îşi încînta locuitorii cu evoluţia ritmică a cailor, ori de cîte ori flautiştii cetăţii intrau în funcţie. Duşmanii însă, au exploatat în folosul lor această slăbiciune, dezorganizînd pur şi simplu lupta respectivei cavalerii în momentul cînd o echipă de flautişti alcătuită ad hoc de către atacatori se puse de asemenea în funcţie.

Cîte pagini apoi nu s-au scris pe seama aşa-numitei inteligenţe cabaline! Complicatele exerciţii pe care caii reuşesc a le face la circ ne încîntă de milenii. Din acest punct de vedere a devenit de-a dreptul proverbial celebrul „Der klûge Hans", respectiv Ion Cel deştept, pe care stăpînul său, germanul von Osten, reuşise să-l înveţe să numere, marcînd numerele prin bătăi de copite. Tot proverbial a fost şi un alt cal de circ care, la cerere, număra nasturii spectatorilor. *Interesul omului pentru cal a fost atît de puternic, încît acesta s-a preocupat de el cu solicitudinea cu care se ocupă giuvaergiul de metalele preţioase pe care le prelucrează.* Din această solicitudine şi asiduă preocupare decurge toată această mare varietate şi diversificare genetică, obţinută pe calea încrucişărilor, ca şi acele vîrfuri de puritate biologică concretizate în aşa numitele rase pur sînge. Varietatea de pur sînge arab care pur şi simplu ne şochează prin fenomenala sa vitalitate şi velocitate a necesitat după unii circa trei milenii de răbdare şi de perseverenţă; operaţiunea constînd din încrucişări strînse, efectuate pe acelaşi strămoş ancestral, propulsat de indo-europeni spre sud, prin Iran. Cum arată calul pur sînge arab? Iată-l în descrierea lui N. Filip: „Calul arab este tipul perfecţiunii şi al frumuseţii prin armonia formelor lui, prin noblefea fizionomiei... Capul său uscăţiv este foarte frumos, cu o expresie remarcabilă de blîndeţe şi de mîndrie"...

Aproape 3 secole a necesitat şi formarea calului pur sînge englez, varietate provenind din caii importaţi de Carol al II-lea de Stuart (1630—1685) tocmai din Tunisia. Mai precis, din 3 armăsari descinzînd dintre aceştia şi în special din celebrul Eclips — denumit aşa pentru că s-a născut într-o zi cu eclipsă de soare; armăsar care nu a avut concurenţi la alergare pe vremea sa, şi de la care provin în linie directă descendenţi care au cîştigat nu mai puţin de 852 premii pe pistele de alergare. Evoluţia acestor descendenţi ca şi a tuturor cailor implicaţi în perpetuarea rasei pur sînge englez a fost riguros notată în registre genealogice special întocmite.

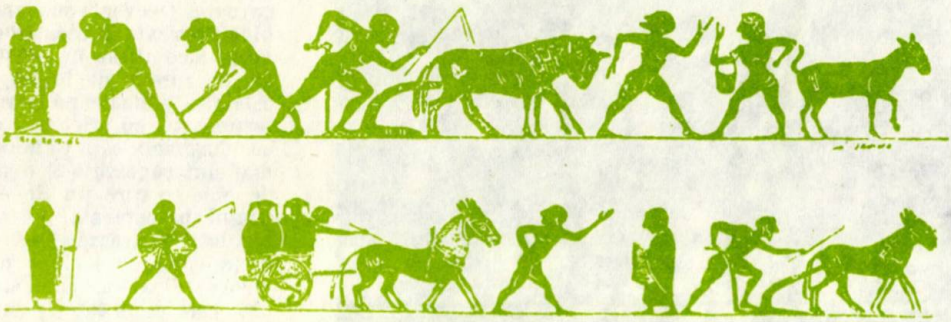

Scenă din sec. VI î.e.n. reprezentînd folosirea calului la muncile agricole

Între poneiul care nu cîntăreşte decît în jur de 120 kg şi calul din varietatea Shire cîntărind circa o tonă, există o gamă nesfîrşită de morfologii, create cu nespusă răbdare de mîna omului. Ei bine, *cu toată această carieră de excepţie calul a trebuit, în cele din urmă, să părăsească arena lumii, aproape extemporaneu, fără drept de apel şi aproape pe nevăzute.* De pe ogoare l-au izgonit tractoarele, de pe străzi şi şosele tramvaiele, automobilele, autobuzele şi troleibuzele, de pe cîmpurile de luptă toate mijloace militare de autotransport. Hipodroamele şi arenele de circ — şi acestea însă în evidentă împuţinare — ne mai oferă încă posibilitatea de a vedea scene de glorie, din multimilenara carieră a acestui rege care a fost cîndva calul. Cu toate aces-

Călăreț scit (după C.H. Bogoliski)

tea agonia sa a început. În vara lui 1977, rula pe ecranele capitalei filmul intitulat „Mînie rece", în care mi-a fost dat să văd scene halucinante, în care caii unei herghelii sînt asaltați de flăcări, dar și de mașini care și ele îi asaltează din toate părțile; scene marcînd simbolic vehementa prăbușire a calului ca și pe autorii acestei prăbușiri.

În 1945 se mai aflau pe glob, după calcule estimative, în jur de o sută de milioane de cai, din care, două decenii, mai tîrziu, au mai rămas doar jumătate. În Canada, de exemplu, statisticile precise ne relevă faptul că în 1947 existau 1 580 000 cai, pentru ca în 1969 numărul acestora să fie numai 344 000. De unde provine oare toată această impetuoasă degringoladă și cădere? Din faptul că *la sfîrșitul secolului trecut, făcea „copăcel" pe Terra, creatura care avea să se maturizeze numai pe parcursul unei jumătăți de veac, devenind astfel regele-automobil.* Într-adevăr, în 1976 am aniversat abia un secol decînd lui Nikolaus Otto i-a reușit, în sfîrșit performanța, ca după nesfîrșite încercări, să realizeze motorul cu ardere internă, și 90 de ani de cînd un alt pionier, Carl Benza, a realizat la rîndul său o altă răsunătoare performanță: parcurgerea primelor distanțe pe calea unui triciclu acționat de motorul nou descoperit.

Este adevărat, oamenii și-au dorit întotdeauna un vehicul rapid acționat de alte forțe decît de acelea animale, dar, această dorință ținea de domeniul visului. Roger Bacon, de exemplu, a așternut pe hîrtie, schița unui vehicul care să se poată deplasa fără ajutorul nici unui atelaj, încă din secolul al XIII-lea. Două secole mai tîrziu, l-a imitat marele geniu al Renașterii — Leonardo da Vinci. Și cîți ca ei! Totul a rămas însă un simplu vis pînă în 1769 cînd, un inginer din armata franceză — Cugnot — a reușit să pună în mișcare roțile unei căruțe, folosindu-se în acest sens de forța aburului. Era vorba despre o mașină alimentată cu cărbuni și care trebuia permanent întreținută și supravegheată de către un fochist; fochist care în limba franceză este denumit chauffeur. Iată deci care este originea cuvîntului șofer, generalizat la ora actuală, și cu totul impropriu, cel puțin în zilele noastre. La numai 6 decenii de la descoperirea lui Cugnot, în jur de aproximativ o sută de asemenea căruțe năzdrăvane rulau pe străzile Londrei. Cu ce viteză? Cu aceea formidabilă de 7 km pe oră. Cu ce consum? Cu acela de 40 kg cărbuni, tot pe oră. Exemplul Londrei a fost pur și simplu contaminant. În consecință, cu numai 5 ani înainte de încheierea secolului trecut, două automobile cu aburi — dintre care unul poate fi și azi admirat în Muzeul Tehnic — circulau deja pe străzile Bucureștiului, stîrnind uimire și chiar stupefacție. Ca să realizăm ritmul alert în care s-a dezvoltat automobilul, vom preciza că numai 5 ani mai tîrziu, deci în 1900, primăria Bucureștiului înregistrează și primul automobil acționat de un motor cu ardere internă, automobil care a primit firește numărul 1, și care, din fericire, poate fi și el admirat în muzeul menționat.

Așadar, la cumpăna de veacuri, civilizația calului predă ștafeta motorului cu ardere internă. Birjele, poștalioanele, tramvaiele cu cai, pînă și somptuoasele carose, părăseau dezorientate drumurile lumii. Vîrstnicii de astăzi au trăit în direct toate aceste bulversări. Ultimul tramvai cu cai din capitală a fost retras de pe traseul său obișnuit abia în 1929. Să vedem însă bulversările pe care le-a impus automobilul, orașului tradițional.

În 1900 cîteva automobile trebuiau să-și facă loc în orașe în care trăiau aproximativ 250 milioane locuitori, în timp ce în 1970, de exemplu, mai mult de 250 milioane de automobile trebuiau să-și facă loc prin orașe supraîncărcate, în care se aflau deja în jur de 800 milioane locuitori.

După cum vedem regele-automobil realmente a revoluționat existența umană, impunînd mutații atît de profunde în practica și în gîndirea umană, încît pe bună dreptate el nu poate în nici într-un caz lipsi din însemnul heraldic al civilizației industriale, după cum calul nu poate de asemenea lipsi din acela al civilizației naturaliste, preindustriale. *Între caii obișnuiți ai mileniilor care ne-au precedat și între caii-putere ai secolului nostru a apărut astfel un hotar, marcînd distinct separația dintre două lumi, cu alt puls și cu alt pas.*

Marx susține undeva că *omenirea se desparte de trecutul ei rîzînd* și, desigur are perfectă dreptate. Nu ne fac oare realmente să rîdem, tramvaiele cu cai sau călătoriile hurducăiate cu poștalionul, dacă se întîmplă să le mai vedem prin filme? Aceasta este și rațiunea pentru care ne despărțim rîzînd și de caii de ieri, preferîndu-i pe cei de azi, și așteptîndu-i cu înfrigurare pe cei de mîine, nu însă fără o umbră discretă de regret pe față, sau chiar o lacrimă tot discretă în colțul pleoapelor, pentru acest nobil, mîndru și înțelept animal, cu care milenii de-a rîndul am trăit într-o intimă comunitate biologică și chiar spirituală.

ARCADIE PERCEK

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

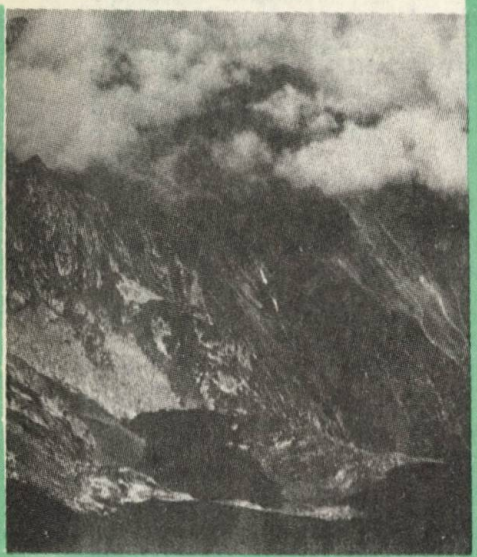

FRANCISC FINTA, Timișoara:
„Lacul Podrăgelul-Făgăraș"

STOIA OCTAVIAN, „București:
„Stațiunea Șanta-Sibiu"

ION ȚAU, Tecuci:
„Dimineața pe Ceahlău"

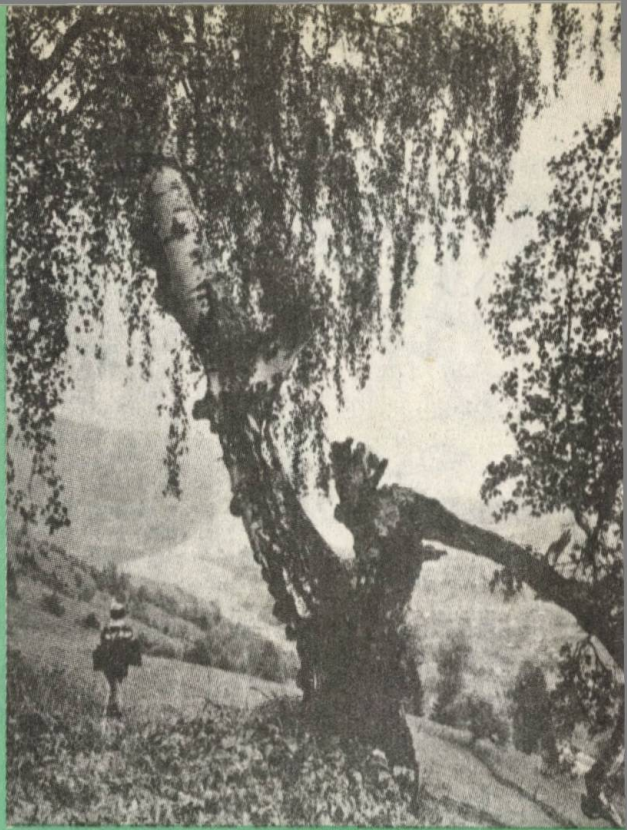

V. BOGDĂNEȚ, Bacău:
„La răscruce de drumuri..."

EMIL MAIOR, Cluj-Napoca:
„Munții Apuseni"

DIVINIZAREA SOARELUI

- MARILE MITURI SOLARE ARHAICE ŞI MICILE SUPERSTIŢII SOLARE TÎRZII
- DE LA PHOIBOS APOLLON LA SFÎNTUL SOARE
- DRUMUL RAŢIUNII UMANE SPRE ASTROFIZICĂ

Miturile solare şi, într-o anumită măsură, cultul solar sînt printre cele mai timpurii forme religioase de explicare a vieţii (nu ca apariţie, ci ca întreţinere a ei). Oamenii din cuprinsul societăţilor arhaice se orientaseră în asemenea direcţie, să admitem, intuitiv, fără un exerciţiu propriu-zis al raţiunii; numai noi, azi, ne putem da seama că toate acele mituri şi culte solare erau legate structural de solaritatea fiinţei umane (ca de altfel a tuturor elementelor terestre vii).

Ceea ce nu s-a ştiut pînă la primele cercetări de mitologie comparată (din a doua jumătate a veacului trecut) este însă că adoraţia Soarelui nu a fost un fenomen general al tuturor societăţilor primitive, cultele solare dovedindu-se rare de pildă tocmai acolo unde Soarele e mai prezent: în Africa (exceptînd Egiptul). Zona de divinizare a Soarelui se întindea din Egiptul faraonic (unde adesea cultul solar era dominant) prin Mesopotamia, ceva mai tîrziu în regiunile mediteraneene cu anumite răsfrîngeri spre nordul Europei (greci, romani, apoi germani, celţi, slavi) şi, mai de timpuriu, în India şi Iran, străbătînd Asia sporadic (chiar şi mitologia chineză) pînă în Japonia, unde shintoismul a făcut din adorarea soarelui un cult de prim rang. Spre a ne da seama de această aparentă contradicţie (divinizat peste tot, chiar din epocile primitive, dar nealcătuind pretutindeni un cult propriu-zis, Soarele a fost privit în mod diferit), ne vom adresa evoluţiei mitologice a cultului solar în Mesopotamia. În epocile mai vechi (Sumer, Akkad, Babilonul timpuriu), zeul cel mai important dintre divinităţile astrale era Sin (cu alt nume: Nannar), adică Zeul-Lună, pentru că popoarele mesopotamiene, încă nepărăsind integral nomadismul vînătoresc şi transhumanţele pastorale, care condiţionau deplasările în funcţie de răcoarea nopţii aveau nevoie să se orienteze în drum după Lună. Cînd însă revoluţia agrară a bi-

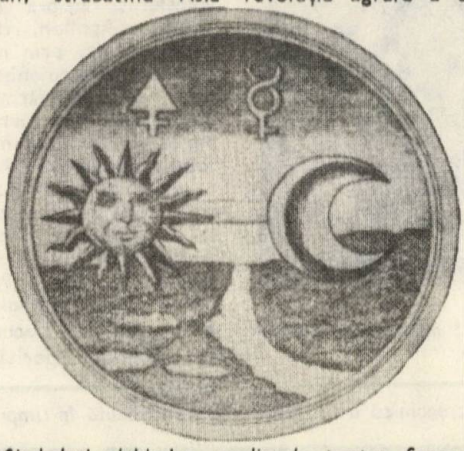

Simboluri alchimice medievale pentru Soare şi Lună, ca ghid pentru transmutaţia sulfului şi mercurului în aur şi argint

ruit şi s-a extins, vechiului zeu selenar i-a luat locul în importanţă „fiul" său, zeul solar Shamash. Societăţile primitive erau, cum ştim, prea puţin înclinate spre agricultură, aşadar explicaţia e vădită.

În Egipt, Ré (în diferitele lui ipostaze), era zeul suprem autocreat, însă nu s-a identificat vreodată cu soarele propriu-zis, cu discul solar aparent. Un imn dintr-o epocă mijlocie clarifică structura acestui cult: „Glorie şi preamărire ţie, slăvite creator al zeilor, care însuţi te-ai zămislit, ai făcut Cele-două-ţări şi din viaga trupului te-ai alcătuit pe tine, plămădindu-ţi singur fiinţa.... Pămîntul, cotropit de beznă zăcuse mut, iar cînd ai răsărit, a luat fiinţă lumina. Ai luminat Kemet (Egiptul) cu razele tale, cînd fără seamăn a strălucit discul tău. Şi oamenii au dobîndit văz cînd ochiul tău drept a împrăştiat întîia oară scînteie, iar ochiul tău stîng a alungat întunericul nopţii." După cum se vede, Soarele şi Luna nu se socoteau a fi decît ochii zeului (credinţă mitică ce avea să persiste pînă în unele superstiţii folclorice europene şi africane tîrzii).

Poate că tocmai datorită adorării mai tîrzii a Soarelui, după constituirea unei mitologii cinegetice şi pastorale, divinitatea solară fie masculină (ca egipteanul Ré), fie feminină (ca japoneza Amaterasu) a devenit principală. Acolo unde Soarele avea primă importanţă culturală, simbolul său (discul arzător) avea valoare de emblemă imperială: faraonii Egiptului antic nu numai că se adăposteau sub imaginea discului solar, dar se considerau reprezentanţii direcţi ai lui Ré şi erau obligaţi să facă zilnic ocolul templului marelui zeu, pentru ca soarele să nu se stingă cumva în cursul unei eclipse; în Japonia, împăratul (mikado) se socoteşte descendent al zeiţei solare Amaterasu. Revenind în Mesopotamia, e interesant de remarcat că, odată

cu întronarea cultului solar al lui Shamash, se introducea şi prima legislaţie juridică, astfel că, deci, odată cu statornicirea oamenilor în economia agrară, zeul solar devenea şi zeu legislator. Totuşi, în acelaşi bazin mesopotamian, la hittiţi, soarele (feminin, deşi sub influenţă onomastică babiloniană) nu era decît „lampa divină Shapash", o divinitate secundară, socotită numai o mesageră a celorlalţi zei.

O situaţie specială au cultele solare în America precolumbiană, unde soarele era văzut în ipostazele sale paralele, între astrul divin fertilizator şi cel care arde totul (aşanumita „oglindă fumegîndă") carbonizînd, la tolteci, însă, dimpotrivă, ca strămoş obştesc al omenirii la azteci, chibcha ş.a. (Viracocha, ajuns pînă în Polinezia în forma culturală a lui Tiki).

Helios (zeul grec al soarelui) mînîndu-şi quadriga solară

Aria europeană, de timpuriu agrară, a dat importanţă (totuşi nu de rangul întîi) soarelui ca izvor vital (la greci, Helios, apoi cu atributul luminii solare transferat asupra lui Phoibos Apollon, din cultul căruia, prin romani şi prin coloniştii greci de pe ţărmul pontic, au rămas urme bogate în folclorul mitologic românesc). Slavii de pildă se închinau chiar mai multor zei solari (Dajbog, Hors, Triglav) din care nici unul nu era suprem (Perun, patronul fulgerului şi al ploii, se bucura de veneraţie sporită).

În Europa medievală, Soarele îşi recapătă importanţa magică doar în activitatea astrologilor şi alchimiştilor (pentru aceştia din urmă el e fie simbol al aurului, fie al sulfului, datorită culorii discului în amiază); în rest, cultul solar se degradează treptat pînă cînd rămîne întîi o formă de respect pentru astrul care dă lumină şi căldură (Sfîntul Soare în folclorul nostru), iar după aceea o simplă formulă metaforică, eliberată de orice cult religios. Iar dacă încă sub influenţa (restrînsă) a unor filosofi din antichitatea fie greacă, fie chineză, optica începe să încline spre interpretările astronomice, în zilele astrofizicei cu tot mai mare ecou public, înseşi metaforele poetice solare au început să intre în desuetudine.

VICTOR KERNBACH

O imagine astronomică a coroanei solare, văzută în timpul unei eclipse

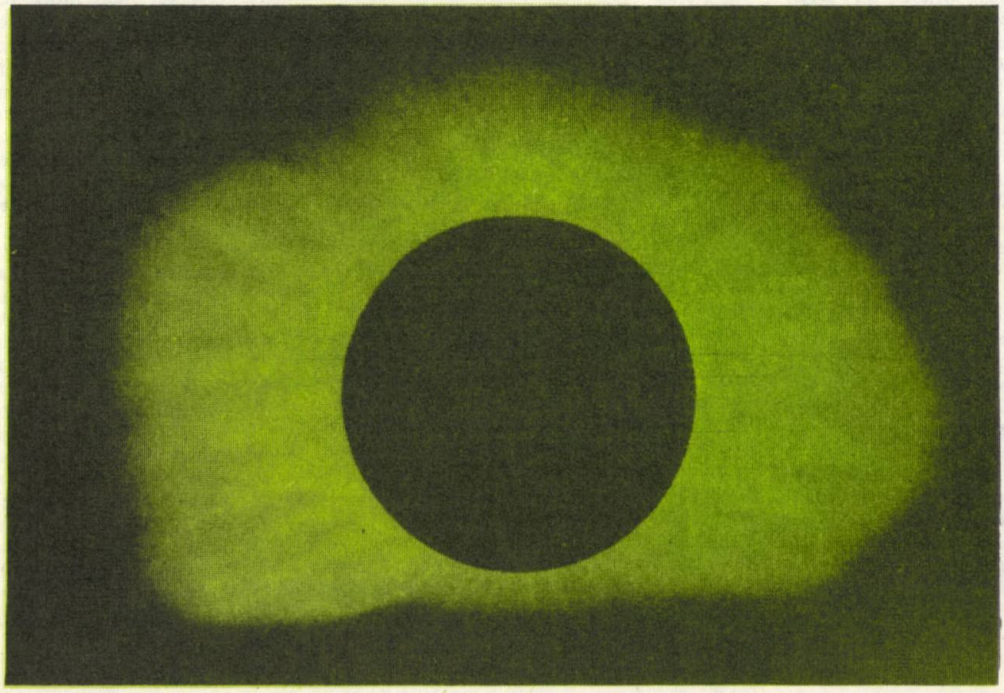

LOTO-PRONOSPORT

acordă
cîștigătorilor
AUTOTURISME, BANI ȘI EXCURSII
în țară și peste hotare

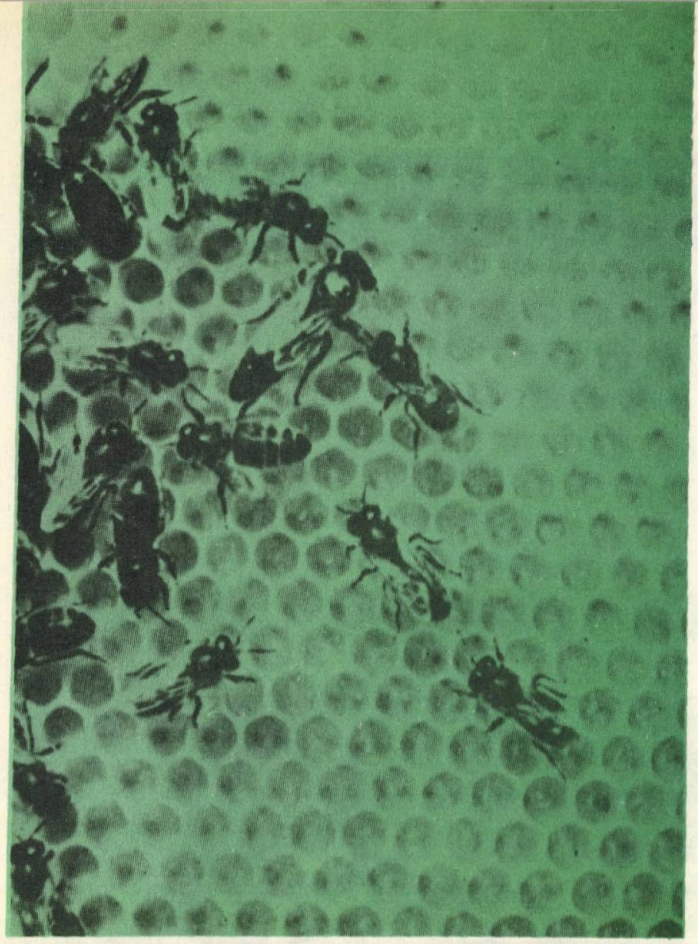

MEDICINA FOLOSEȘTE PRODUSELE STUPULUI

● *Albina și curiozitatea omului* ● *Știința vindecării bolilor cu ajutorul produselor apicole* ● *Amestecul de produse naturale este mai complex* ● *Extractul moale de propolis — prestigioasă realizare românească* ● *Meltonin — medicamentul nevrozelor*

Albina pe care scriitorul Maurice Maeterlinck o caracterizează cu atîta măiestrie drept „o mică ființă stranie trăind într-o societate cu legi complicate și executînd în bezna stupului lucruri minunate".... a stîrnit de mult curiozitatea omului. Viața, obiceiurile, secretele ei au fost cercetate cu mare interes iar cunoștințele acumulate despre universul aparte al stupului și al înzestratelor sale locuitoare fac astăzi posibilă o valorificare tot mai accentuată a tot ce produc ele.

Apiterapie românească

Țară cu vechi tradiții în acest sens, România a oferit o zestre naturală de mare bogăție (relieful său atît de variat) pentru creșterea albinelor. La rezultatele de seamă, dobîndite pentru afirmarea apiculturii românești trebuie adăugate roadele ultimilor ani în ceea ce privește folosirea produselor celor mai cunoscute ale stupului: miere, lăptișor de matcă, polen, propolis, păstură, pentru prepararea unor medicamente românești deosebit de valoroase. Colaborarea fericită, fructuoasă, între cercetare și practica medicală, între Institutul de cercetări apicole și Sectorul medical de apiterapie al Apimondiei a creat mari posibilități pentru practicarea științei vindecării bolilor cu ajutorul produselor apicole. Ea valorifică medicina tradițională a popoarelor în contextul modern al alimentației, al medicinii în general. Experiența prețioasă a specialiștilor în apiterapie a permis conturarea cîtorva concluzii, cea mai importantă rămînînd aceea, potrivit căreia, folosirea în amestec a produselor naturale ale stupului, are o mai mare eficiență.

Promisiunile propolisului.

Cercetătorii și medicii români au demonstrat că amestecul produselor apicole între ele dar și cu alte produse vegetale sau animale le mărește puterea de acțiune favorabilă asupra sănătății. După cum, a fost argumentată științific părerea că păstura (polen conservat în fagurii cuibului familiei de albine) are mai multe calități decît polenul care-i servește drept materie primă (cercetări ale doctorilor V. Daghie, M. Ialomițeanu și ale chimistei Nadia Nicolau). Propolisul, acest adevărat antibiotic al stupului, a constituit pentru cercetătorii Elena Paloș, N. Petre, Constanța Andrei, prilejul de a obține extractul moale de propolis, prestigioasă realizare românească ce stă la baza multor preparate apiterapice experimentate cu succes: miere propolizată, siropuri, supozitoare, tablete, preparate ORL, unguent etc. Să amintim compoziția și scopul terapeutic ale unora dintre ele:

Siropul cu propolis, *de pildă*

— în conținutul căruia intră o serie de elemente componente ale acestei materii prime de culoare brun-cafenie cu nuanțe verzui, cu aspect marmorat, structură neomogenă și consistență dură: uleiurile eterice, balsamurile și în special flavonoidele și acidul ferulic — dă rezultate ca bactericid în afecțiuni ale căilor respiratorii, ca tonic și regenerator epitelial. (Mirerea propolizată 2 la sută și 5 la sută are aceleași elemente în componența ei.)

Tabletele cu propolis *conțin 5 la sută propolis, zaharoză și elemente specifice tabletării. Sînt recomandate pentru calitățile lor antiseptice și decongestive în afecțiuni bucale și în faringite.*

Apifortul *este un unguent antiseptic, cicatrizant, cu rezultate remarcabile în diferite plăgi și mai ales în tratarea plăgilor feței. El asociază extractul moale de propolis cu lăptișor de matcă și extract de polen.*

Dar aplicațiile propolisului cuprind o gamă foarte largă de afecțiuni. S-au făcut cercetări cu rezultate uneori de-a dreptul surprinzătoare, asupra efectelor sale antibiotice, antiseptice, în cazul tratării parodontiilor marginale cronice, a virusului herpetic in vitro, a unor afecțiuni ORL, a infecțiilor cutanate și escarelor, a aftelor banale, a ulcerelor cronice, a unor afecțiuni oftalmologice, a astmului bronșic.

Meltoninul împotriva nevrozelor.

Consecvenți părerii că amestecul de materii prime apicole precum și al acestora cu alte produse naturale le fac mai valoroase, cercetătorii au elaborat, în strînsă colaborare cu medicii, o serie de preparate noi intrate de puțină vreme în arsenalul farmaciei de specialitate a sectorului medical de apiterapie. Vom aminti Polenolecitinul, Vitas 1 și Vitas 2 precum și Meltoninul. Prezentarea lor ne este făcută de farmacist Elena Paloș, dr. Rodica Babi și dr. Mircea Ialomițeanu:

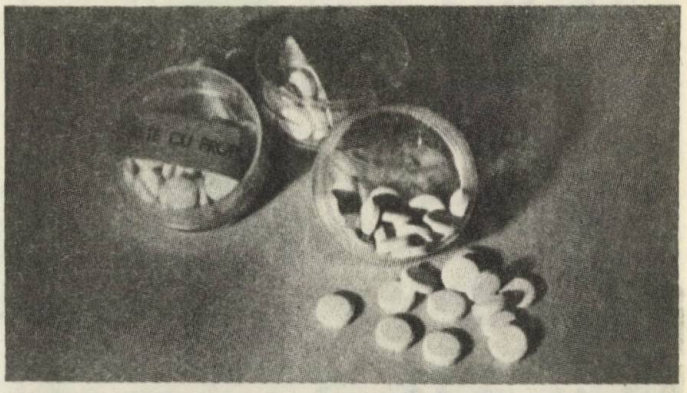

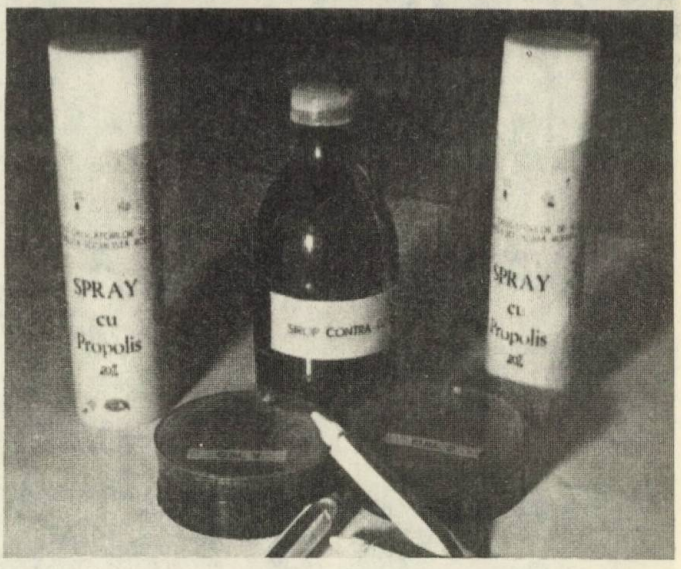

Polenolecitinul *sub formă de granule, în compoziția căruia intră lecitină vegetală, miere, polen recoltat de albine, are calități deosebite în cazuri de scădere a randamentului fizic și intelectual, de întîrziere în dezvoltarea intelectului copiilor, în stări de convalescență după afecțiuni hepatice.*

Vitas 1 și Vitas 2, sub formă de pastă, sînt și ele preparate complexe din păstură, polen, miere și lăptișor de matcă (primul) și păstură, miere, polen, propolis (al doilea). Vitas 1 se recomandă pentru stările de convalescență după hepatite, în hepatitele cronice, disproteinemii, anemii hipocrome (hemoglobină scăzută) în noomocrome (hemoglobină normală dar număr scăzut de hematii). Vitas 2 este indicat în colitele spastice și de fermentație, în hipertensiune arterială.

Meltoninul, *produs de ultimă oră, tot sub formă de pastă, conține miere, polen, glicerofosfat, calciu, vitamina C, lecitină. Trebuie subliniate rezultatele bune pe care le dă în nevroze astenice, tulburări de permeabilitate vasculară și faptul că în asociere cu polenul, determină o creștere a masei musculare.*

Cercetarea științifică și medicina colaborează intens pentru sănătatea noastră prin folosirea unor produse milenare pe care natura ni le pune la dispoziție cu generozitate iar omul le valorifică cu îndrăzneală și inteligență.

LUCIA MANOLESCU

ŞTIAŢI CĂ...

...La un zbor, *o albină aduce aproximativ 40 mg. nectar proaspăt, ceea ce reprezintă aproximativ 25 mg. miere, iar pentru un kg miere sînt necesare aproximativ 40.000 zboruri (în timpul unui zbor o albină vizitează cam 5—25 flori)?*

...Dacă transformăm cele 40.000 zboruri în km. *şi socotim distanţa parcursă la un zbor de numai un km, o albină trebuie să parcurgă 40.000 km. adică lungimea Ecuatorului sau OCOLUL LUMII PENTRU un kg miere?*

... În timpul vieţii sale *o albină face cam 250 zboruri?*

...Fără încărcătură de polen *sau nectar albina poate zbura cu o viteză de aprox. 60 km/oră, iar cu încărcătură de 35—40 mg., cu 20/30 km/oră?*

...Atunci cînd timpul e liniştit, *cu soare, albina poate zbura cu o încărcătură egală cu 3/4 din greutatea corpului ei, realizînd 440 bătăi aripi pe secundă?.*

...Cea mai mare albină *cunoscută pînă în prezent e Albina indiană uriaşă (Apis dorsata) care e răspîndită în India, Ceylon şi Insulele Sonde, matca avînd o lungime de 36—37 mm iar albinele lucrătoare 16 mm?*

...Albinele au 5 ochi, *din care 3 ochi sînt simpli (coceli) şi 2 sînt compuşi, formaţi din 3000—4000 lentile la matcă, 4000—5000 la albina lucrătoare, 7000—8000 la trîntor?*

...Atunci cînd depune ouă *matca este înconjurată de 10—12 albine doici, „suita mătcii", primind la intervale de 10—15 secunde hrană de la 5—7 albine din cele ce o înconjoară?*

...La albinele culegătoare *temperatura în interiorul toracelui în timpul lucrului este cu 10 grade mai ridicată decît temperatura mediului înconjurător?*

...Albinele percep schimbările de temperatură *şi reacţionează prompt la acestea, observaţii amănunţite arătînd că albinele pot sesiza schimbările de temperatură cu o precizie de 0,25 grade şi că mediul receptorilor de temperatură se găseşte în segmentele de la extremitatea antenelor?*

...Viaţa unei albine lucrătoare *în timpul activităţii (culesului) este de 42 zile, iar în timpul repausului de iarnă de 6 luni?*

...Albinele au şi ele un grai *care se manifestă prin diferite mişcări ritmice cunoscute sub denumirea de dansul albinelor?*

...Albinele pot fi dresate să polenizeze *anumite plante de cultură, fapt pentru care li se distribuie dimineaţa cîte puţin sirop de zahăr cu mirosul specific al florilor respective?*

... Ele posedă şi simţul timpului *care le permite să viziteze florile atunci cînd acestea produc cel mai mult nectar şi într-o concentraţie convenabilă?*

...Micile vieţuitoare *percep culorile: galben, albastru verzui, albastru purpuriu, violet şi ultraviolet?*

...Nectarul florilor *devine miere abia în guşa albinei, unde zahărul se transformă în glucoză şi fructoză, adăugîndu-i-se o serie de fermenţi şi alte substanţe organice?*

...Pentru a aduce 100 g apă în stup, *albinele au nevoie de cca 300 zboruri?*

...O familie de albine *consumă anual cca 100 kg miere, 30 kg polen şi 50 l apă?*

...Durata vieţii albinelor *depinde în mare măsură de vîrsta şi de starea doicilor care le hrănesc în stadiul larvar?*

Date culese de
NICOLAE BOARU
VASILE BOARU
apicultori

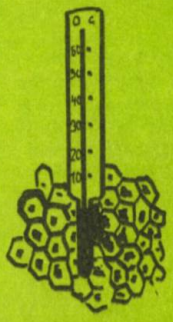

ŞTIAŢI CĂ...

DEȘERTUL POATE FI ÎNVINS

● ȚINUTURI PUSTII CE SE ÎNTIND PE 36 LA SUTĂ DIN PĂMÎNTUL PLANETEI ● SE NAȘTE O NOUĂ ȘTIINȚĂ ● MONOGRAFII ȘI HĂRȚI ALE DEȘERTURILOR TERREI ● APA ȘI VEGETAȚIA ÎMPOTRIVA EXTINDERII ZONELOR ARIDE ȘI SEMIARIDE

Ne mai amintim de cumplita secetă care a lovit Sahelul african, zonă meridională a imensei Sahare, șase ani la rînd. Se auzeau atunci, multe voci care atribuiau această calamitate naturală unei schimbări de climă. Fiind vorba despre clima și despre solurile planetei, s-a organizat o conferință internațională la Nairobi, cu participarea țărilor interesate și a unor specialiști ai institutelor de cercetare asupra pămînturilor aride din lumea întreagă, care studiază în special procesele fizice ale acestor soluri. Dar contribuția cea mai interesantă a conferinței la trasarea unui program global de acțiune împotriva deșertului este poate, nașterea unei noi științe: știința deșerturilor. Ea aparține noii generații de discipline științifice, moderne, apărute ca răspuns la realele nevoi ale naturii și societății. Obiectul științei deșerturilor este societatea umană iar specialiștii la care se apelează acoperă o gamă foarte largă de specialități: agronomie, climatologie, geofizică, demografie, biologie, antropologie, zoologie, oceanografie etc etc. La ora actuală, omenirea dispune de date extrem de prețioase înmănunchiate într-o seamă de monografii în care oamenii de știință au studiat fenomenul legat de climă, de schimbările ecologice, de unele aspecte demografice și sociale, de tehnologie. Datorită altor monografii, fenomenul deșertificării este astăzi mai bine cunoscut în medii naturale diferite: zonele aride cu precipitații estivale (Niger și India), zonele aride cu precipitații hibernale (Chile și Tunisia) precum și zonele irigate, saturate cu apă salină (Irak și Pakistan). Studii internaționale oferă informații și soluții în ceea ce privește

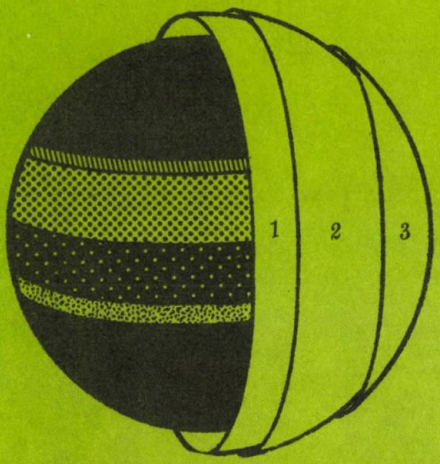

1 Zone ale deșertului determinate de sol și vegetație: 43%
2 Zone ale deșertului după date climaterice: 36%
3 Deșerturi datorate omului estimate la 6,7%

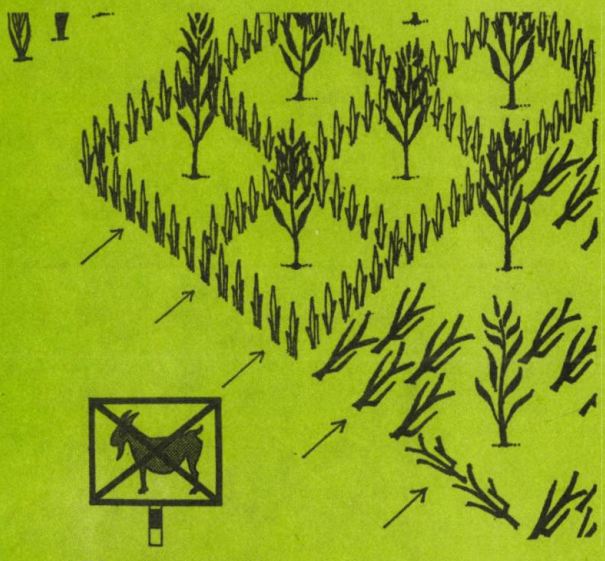

Direcția vîntului
Arbuști protejați printr-un grilaj de ramuri

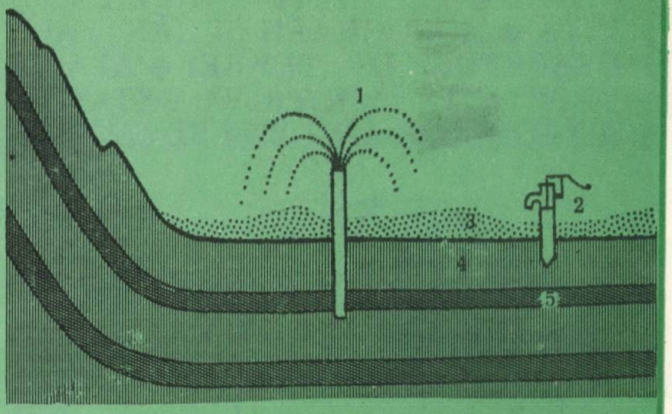

1 Fîntîni arteziene 2 Dispozitiv de pompare 3 Nisip
4 Strat permeabil 5 Strat impermeabil

Deșertul este un biotop (arie geografică ce corespunde unei grupări de ființe vii supuse unor condiții ale căror dominante sînt omogene) prezent pe toate continentele, la extremitatea uscată a curbei de descreștere a resurselor hidrice. La marile latitudini, se află deșerturile de gheață eternă, Antarctica, Groenlanda și calota polară precum și tundra, în marele nord, deșerturi ale căror resurse vor fi descoperite într-o zi, de oamenii de știință.

Știința poate transforma nisipurile calde în regiuni fertile, în zone verzi, irigate.

cooperarea internațională în crearea „centurilor verzi" de protecție, repartiția șeptelului, supravegherea condițiilor de ariditate, gestiunea păturilor de apă comune. Omenirea beneficiază astăzi și de existența unei hărți a deșertului în lume, realizată prin colaborarea unor organisme internaționale ca FAO, OMM, PNUE și UNESCO, la scara 1/25 000 000. Ea oferă o imagine oarecum parțială a deșerturilor dar e completată de alte trei hărți alcătuite de U.R.S.S. R.F.G. și S.U.A.

Delimitînd obiectul științei deșerturilor și schițînd o definiție (mai optimistă) a deșertificării în care vina nu mai este dată doar pe climă, ci pe intervenția omului, socotită factor determinant al extinderii condițiilor de ariditate, conferința de la Nairobi a ajuns la concluzia că informațiile și mijloacele actuale permit omului să se împotrivească înaintării deșertului. Iar esențialul în complexitatea măsurilor preconizate este folosirea înțeleaptă a pămînturilor, a metodelor de valorificare a acestora. De altfel, tot mai multe mijloace naturale și artificiale sînt folosite în acest sens.

Sfera din desenul nr. 1 închipuie pămîntul cu regiunile sale extrem de aride, aride, semiaride și cele deșertice create de om (în stînga). În partea ei dreaptă, sînt specificate zonele de deșert în funcție de sol și vegetație. (43 la sută), zonele deșertice după datele climaterice (36 la sută) și cele datorită omului (6,7 la sută).

Desenul nr. 2 prezintă trei mijloace folosite pentru fixarea dunelor de nisip. Acolo unde există apă, anumite ierburi pot ajuta la stabilizarea dunelor. Printre acestea, sînt amintite Ammophila arenaria și Stipa tenacissima. În locurile unde nu crește iarbă, sînt utilizați mărăcini uscați de bambus sau tulpini sau frunze moarte dispuși în formă de tablă de șah și ferite de lăcomia caprelor! În spatele lor, în spațiul adăpostit, pot crește arbori și arbuști. Nisipul poate fi fixat și prin extinderea bitumului — de pildă, în deșerturile bogate în petrol —

sau a unui strat protector dintr-un material sintetic.

Principala caracteristică a tuturor regiunilor de deșert și semideșert este prezența unor precipitații foarte sărace, care nu cad cu regularitate. Pentru a avea vegetație în aceste condiții și mai ales pentru a o menține, trebuie folosite apele subterane, sursa cea mai sigură fiind păturile freatice a căror apă — ploi infiltrate de sute de ani — este reținută în straturi permeabile, așezate deseori, între straturi impermeabile. În zonele unde apa este foarte aproape de suprafață, se folosesc fîntîni. Cele arteziene valorifică mai bine apa freatică, acolo unde există, bineînțeles, și presiune (desenul nr. 3)

În ciuda pustiului de nisip, există o vegetație a deșerturilor. Arborele tradițional al acestor meleaguri este curmalul care oferă alimente cît și lemn pentru construcție. Alături de acesta, apar din ce în ce mai mult, specii de eucalipt și de Ziziphus atît de necesare nu numai creării unei vegetații stabile dar și vitalizării solurilor recîștigate deșertului. Numeroase specii de Acacia (salcîm) pot, de asemenea, să supraviețuiască într-un mediu arid. Acestea reprezintă și hrana tradițională a caprelor și cămilelor.

„Deșertificarea este un fenomen ireversibil, declară Boris G. Rozanov, profesor de pedologie la Universitatea din Moscova, doar în anumite cazuri și în împrejurări ecologice speciale. De pildă, atunci cînd acesta merge pînă la distrugerea completă a solului, pînă la dezgolirea rocii, datorită acțiunii vîntului sau a apei. Aceste forme sînt, însă, rare. De obicei, formele obișnuite nu sînt atît de grave: are loc o distrugere a vegetației, un declin al productivității, o micșorare a suprafeței pășunilor și a fertilității solului în zonele agricole etc., dar, din fericire, solul de suprafață nu este complet distrus. Haina vegetală poate fi refăcută. Chiar dacă pădurea a fost tăiată în întregime, chiar dacă iarba a dispărut, atîta timp cît există solul, plantele pot fi cultivate din nou"...

LUCIA MANOLESCU

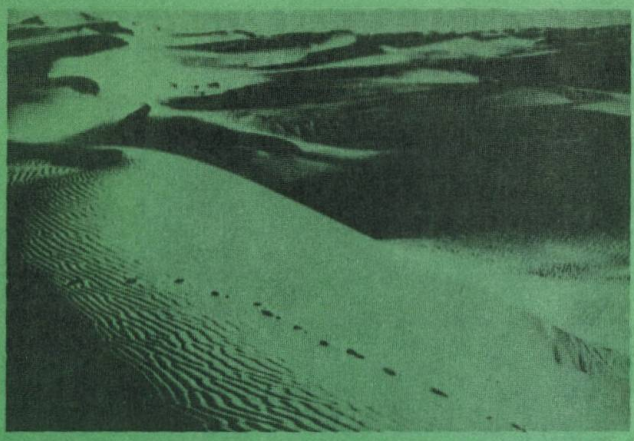

Deșerturile calde și secetoase, care au făcut în special obiectul discuțiilor Conferinței internaționale de la Nairobi, august-septembrie 1977, se găsesc cam la 15—30 grade la nord și sud de Ecuator. Formarea lor se datorește, în mare parte, capacității aerului de a reține umiditatea.

O echipă de supraveghere geodezică a pornit temerar în imensitatea de pămînt crăpat și sărat pentru a învinge deșertul.

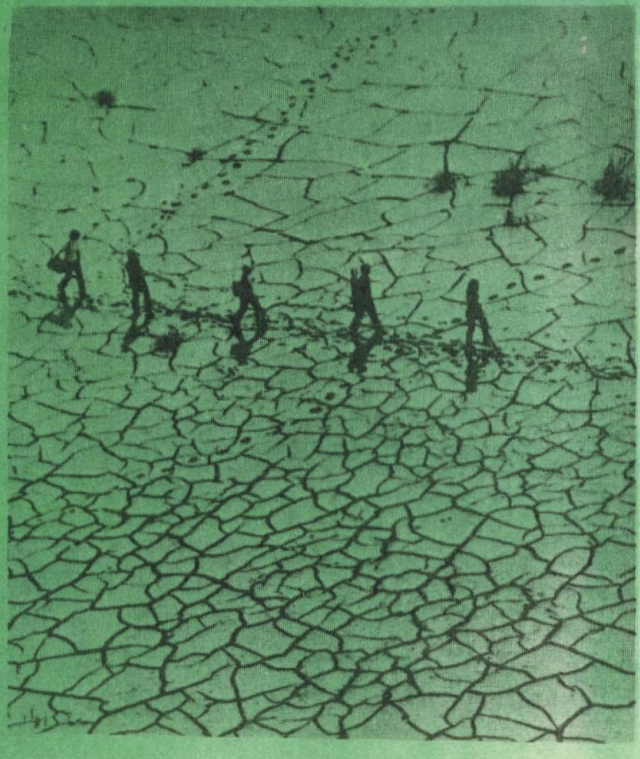

CAI PITICI

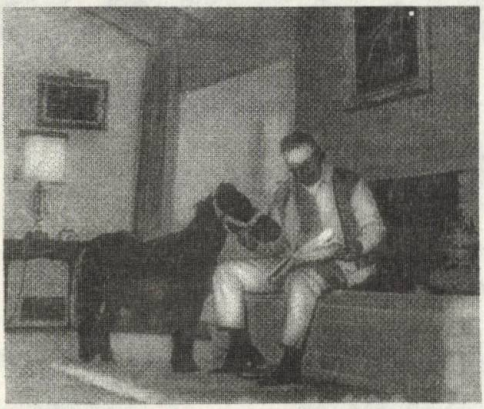

Povestea, care dacă nu ar fi însoțită de fotografii, ar părea o pagină apocrifă din „Alice în țara minunilor", are mai multe elemente într-adevăr neașteptate, surprinzătoare. Cine și-ar fi închipuit că americanul Ray Aley, care era specialist în... autoturisme Volkswagen, după ce avea să privească niște ponney care se vindeau la licitație, avea să se reprofileze și să dorească a deveni crescător de... cai pitici? Și totuși așa s-au petrecut lucrurile! Argumentația lui nu era nici ea dintre cele obișnuite. El și-a zis: de ce să nu existe un soi de căluți cu adevărat pitici, pe care posesorul lor să-i poată ține în casă, cînd își citește ziarul, să-i ia cu el în automobil sau în avion, cînd călătorește?

Experiența a reușit, după cum se și vede. Caii intrepidului și stăruitorului american sînt într-adevăr pitici; un căluț e cam cît un cîine mare și cîntărește abia 75 kilograme: cusurul e altul: căluții sînt foarte fragili, neputînd susține călare nici măcar un copilaș, iar îngrijirea solicitată e atît de dificilă încît proprietarul amator ar fi obligat să-și angajeze și un veterinar permanent. Cu toate astea, autorul rasei de căluți pitici nu disperă, dimpotrivă el consideră că și aceștia sînt prea „mari" și nădăjduiește să obțină o rasă și mai pitică (probabil cît... pisicile).

FEL DE FEL

BĂRBATUL DE 534 KILOGRAME

Pe mulți oameni îi preocupă greutatea corpului, însă unii, îngrășîndu-se, nu dau importanță cauzelor, ba unora dintre cei grași li se pare chiar că îngrășarea lor s-a produs miraculos (avînd însă o poftă de mîncare nelimitată). Bineînțeles că există și alte pricini și, acolo unde nu e de vină numai lăcomia gastronomică, medicul poate discerne cauze și recomanda remedii.

Azi, mulți specialiști consideră că greutatea unui om e în multe privințe determinată de regimul alimentar timpuriu, iar aproape senzaționalele afirmații recente ale profesorului J.P. Ravelli de la Universitatea Columbia (S.U.A.) susțin că procesul de îngrășare începe la om încă din perioada sa embrionară, dinaintea nașterii. Ravelli a cercetat 300 000 de adulți, care, copii fiind sau încă în faza uterină, au fost supuși foametei, direct; indiferent de regimul alimentar ulterior, majoritatea subiecților continuau mereu a fi sub greutatea normală și acum. Ravelli afirmă că în primele luni de dezvoltare intrauterină se formează hipotalamusul, care în particular controlează pofta de mîncare a omului. Hipotalamusul e influențat de anumiți hormoni (de ex. insulina, hormonii suprarenali ș.a.); iar cantitatea de hormoni suprarenali din sînge crește sub influența unei stări de stress. Statistica arată că există cazuri de îngrășare ca urmare a stressului. O revistă a și publicat fotografia unui bărbat (M. Varlère) care, în urma unui traumatism psihic greu, a ajuns la greutatea catastrofală de 534 kg; el nu mai are mobilitate și locuiește într-un autovagon, iar spre a-și agonisi... „bucata" de pîine zilnică, se expune, contra taxă, privirii publicului curios.

Biologul sovietic A.P. Surgucev arăta de curînd că stressul influențează îngrășarea și a unor animale de laborator.

Dar, desigur, cîtimea de stress în obezitate este infimă; oricîtă dreptate ar avea și demonstrațiile pro Ravelli, cei mai mulți oameni se îngrașă în primul rînd... mîncînd!

VICTIMELE „CAREULUI MAGIC“

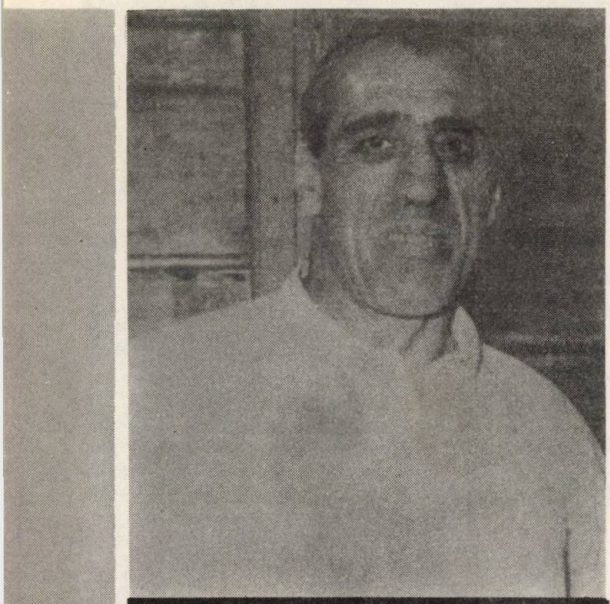

Colosul italian Primo Carnera a decedat în condiții mizere.

Freddy Mills s-a împușcat deoarece cunoștea o situație financiară precară.

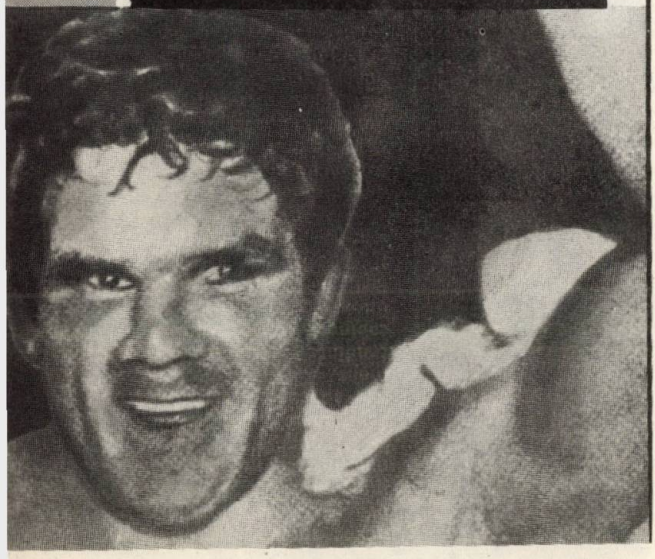

GLORIE EFEMERĂ

Prin diferite tentații, managerii din culisele boxului profesionist, îi atrag pe tinerii sportivi, care, încîntați de promisiunile lor, încep să viseze la o glorie ce mai tîrziu se dovedește a fi efemeră. În majoritatea cazurilor, acei tineri care semnează un contract de boxer profesionist, își încheie cariera — dacă au avut șansa să scape cu viață — în mod penibil, rămînînd în general pe drumuri, fără nici o meserie. Boxul profesionist a îndoliat multe familii în ultimii ani, din care cauză, în unele țări a fost stigmatizat de către savanți, medici, oameni de știință celebri și personalități de seamă ale vieții politice. Agențiile internaționale de presă au transmis la timpul potrivit moartea în ring, în cabine, după meciuri sau la spitale a unor tineri pugiliști ca de pildă Ferrari, Pavilla, Moore, Olive, Velasquez, Smith, Burelli, Knox, fostul campion mondial Kid Paret și atîția alții care au visat la o glorie efemeră. Să ne oprim asupra cîtorva cazuri:

Așa-zisul boxer de categorie „grea“ Ernie Knox (S.U.A.), era șomer și nu lucrase de multă vreme, cînd a acceptat, pentru 203 dolari, oferta de a lupta cu un adversar în greutate de 84 kg. Meciul, desfășurat la Baltimore în anul 1963, s-a încheiat tragic pentru Knox. La autopsie s-a constatat că avea 69 kg și nu 83 kg cum fusese trecut în fișa oficială la cîntar, de către antrenorul său. Fără îndoială, crimă cu premeditare. O altă pradă a managerilor a fost, în anul 1962, „greul“ argentinean Alejandro Lavorante, originar din orașul Mendoza. Lavorante, tipul boxerului elegant și spectaculos, era considerat ca unul dintre cei mai puternici boxeri din țara sa. Managerii l-au sedus cu diferite burse, îmbărbătîndu-l și spunîndu-i tot timpul: „Tu vei fi noul campion al lumii“. În seara zilei de 21 aprilie 1962 ca urmare a unui ko suferit în repriza a 6-a din partea lui Johnny Riggins, Lavorante, inconștient a fost internat în stare gravă la un spital din Los Angeles. El fusese pur și simplu „împins“ de manageri să lupte împotriva lui Riggins. Campionul argentinean era sleit de forțe cînd a semnat contractul pentru acest meci. Cu cîteva luni înainte, el fusese făcut ko de Cassius Clay și pierduse prin ko în repriza a 10-a în fața lui Archie Moore, fiind transportat de pe ring în cabine pe o targă a salvării. Lacomii manageri, l-au exploatat în continuare, nelăsîndu-i timp de odihnă, de refacere. Lavorante a murit după 18 luni, perioadă în care a fost operat de trei ori fără succes, după ce mai întîi paralizase de picioare. Afacerea Lavorante s-a mușamalizat rapid, vinovatul acestei crime fiind numai ...„destinul“.

Alți boxeri, care au visat la o glorie efemeră au terminat și ei în mod tragic cariera sportivă profesionistă. Fostul campion al lumii la categoria semigrea, englezul Freddy Mills, în pragul unui faliment, s-a împușcat în anul 1965 la Londra. El nu a lăsat nici o scrisoare. Din puținii bani care i-au mai rămas după ce și-a agățat mănușile în cui, Freddy Mills, și-a deschis un bar de noapte. Fostul campion nu a știut să-l conducă, ajungînd dator vîndut.

În condiții grele a decedat și fostul campion al lumii la categoria „grea“ colosul italian Primo Carnera, denumit și „Muntele care umblă“, învingătorul la 29 iunie

1933 al americanului Jack Sharkey. Surclasat apoi într-un meci susținut în compania lui Max Baer, cînd a făcut cunoștință cu podeaua de 6 ori, fiind salvat de la o corecție mai severă de intervenția arbitrului Donovan, Primo Carnera, fostul zidar, a renunțat mai tîrziu la box (1937), dedicîndu-se arenelor de „catch". Exploatat crunt și în acest gen de întreceri profesioniste, în general trucate, Primo Carnera a terminat cariera complet ruinat, fiind nevoit să se întoarcă în Italia sa natală. Grav bolnav, fără nici un sprijin financiar a decedat la 29 iunie 1967 în satul său Sequals din Sicilia.

La 11 noiembrie 1970 un grup de turiști care se aflau pe culoarele muzeului de istorie din New York l-au recunoscut pe nigerianul Dick Tiger, fost campion al lumii „la mijlocie", în postură de om de serviciu. Uriașul „Dick", „Dinamita", „Puterea neagră" sau „Tigrul Dick", cum era poreclit de ziariști și suporterii săi, boxerul care l-a învins pe Gene Fullmer la 23 octombrie 1962 la San Francisco, răpindu-i centura, și-a încheiat și el cariera într-un anonimat total. La vîrsta de 39 de ani Dick Tiger a stat mult timp la New York în speranța că va mai obține partide cu burse rezonabile. Dar după un meci cu Frankie de Paula, managerii nu i-au mai acordat aproape nici o atenție, iar organizatorii îi ofereau burse derizorii. Pentru a-și cîștiga existența Dick Tiger s-a angajat ca om de serviciu la Muzeul de Istorie din New York, oraș care-l aplaudase cît timp fusese campion al lumii. Fiind suferind de un cancer la ficat, Dick Tiger, fără nici-un ban în buzunar, s-a văzut nevoit să plece și să moară în țara sa. El găsise un angajament de instructor de box în orașul Abu, din sudul Nigeriei, dar boala nu l-a cruțat. Fostul campion mondial la „mijlocie" și „semigrea" a murit la 15 decembrie 1971, în vîrstă de 42 de ani. A fost condus pe ultimul drum de mulți nigerieni, oameni simpli, care au scos bani din buzunar pentru a plăti cheltuielile înhumării lui Dick Ihetu, compatriotul lor cunoscut în istoria boxului sub denumirea de Dick Tiger.

Mari probleme financiare a avut la sfîrșitul vieții și fostul campion al lumii la „semigrea" francezul George Carpentier, care la 80 de ani s-a văzut pe drumuri, barul său fiind lichidat. „Monsieur Georges" cum era poreclit de suporterii săi, înaintea morții sale cu cîțiva ani în urmă, a fost întreținut de fiica sa. Într-o situație precară se află la Madrid fostul as al greilor spanioli, Paolino Uzcudun, o celebritate cu 40 de ani în urmă, care, sărac, fără nici un venit este îngrijit de rudele sale. În condiții tragice a decedat Zorra Folley care a lăsat pe drumuri 8 copii. Zorra Folley, a fost găsit mort în piscina unui motel din Arizona, cu craniul spart. El fusese aruncat în apa baiznului de către un reprezentant al mafiei...

Chiar și celebrul Ray Sugar Robinson, pugilistul care a dominat mulți ani boxul mondial, încasînd burse fenomenale, nu o duce astăzi înfloritor. Ca și prietenul său Joe Louis, Sugar Robinson are o situație extrem de modestă. Barul și spălătoria automată pe care le deschisese în zilele de glorie au fost închise pentru că nu s-a priceput să le conducă iar salonul de coafură îl cedase soției sale de care divorțase. Boxerul trăiește astăzi dintr-un salariu modest pe care-l primește ca administrator al unei „Fundații de tineret", subvenționată de stat. Popular prin faima sa de boxer și prin transmisiile de televiziune organizate în beneficiul copiilor, Sugar Robinson, omul care nu a știut să-și administreze banii cîștigați pe ring, gospodărește cu mare chibzuință fondurile „Fundației de tineret" din Los Angeles.

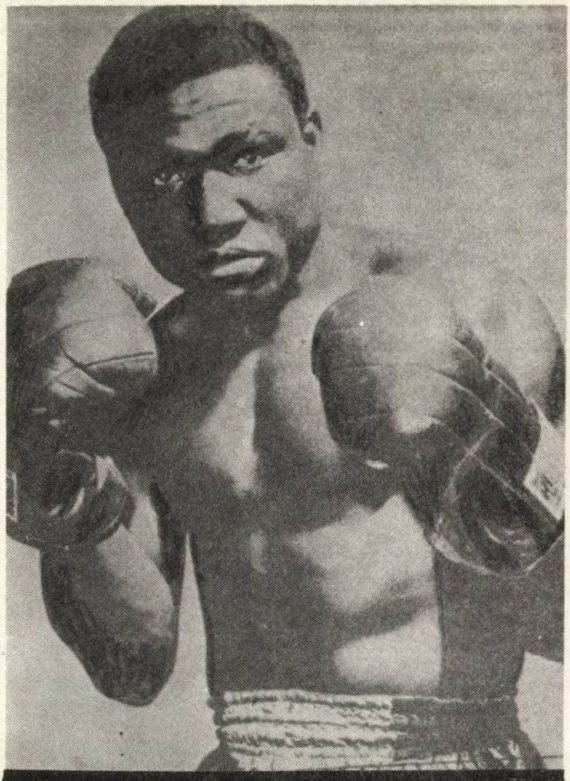

Dick Tiger, campionul lumii al cărui sfîrșit a impresionat milioanele de amatori de box.

Zora Folley, fostul adversar al lui Clay care și-a pierdut viața în condiții misterioase.

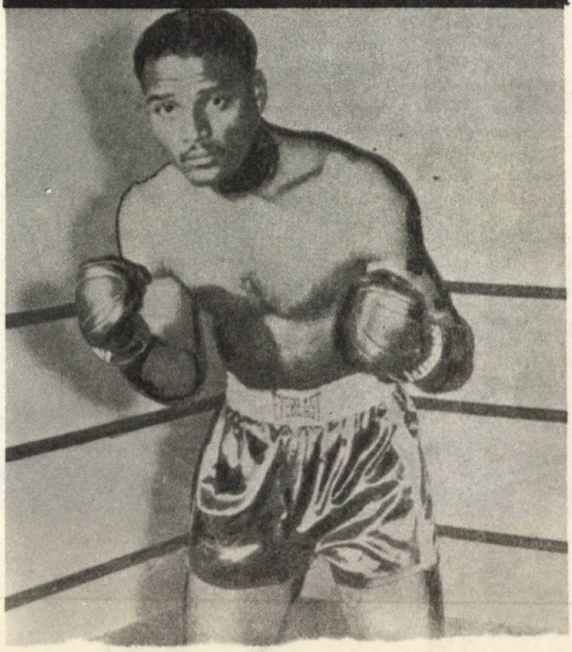

JOHNNY ŞI-A RĂZBUNAT UNCHIUL

Jonny Famechon, fiul lui Andre, nepotul care şi-a răzbunat unchiul.

Prin anii 1945—46, locuitorii micuţului oraş Sous-le Bois-Maubeuge se lăudau cu celebrii boxeri, fraţii Famechon, care fuseseră instruiţi în modesta sală locală a „Clubului pugilistic Sous-le Bois". Bătrînul tată, un vechi laminorist din Maubeuge, recunoscut de muncitorii localnici ca un om harnic şi corect, murise cu trei ani în urmă, lăsînd soţiei sale în grijă 6 băieţi şi 5 fete. Dintre cei 6 băeţi, care cu toţii luaseră drumul şcolii de ucenici laminorişti din Maubeuge, seara, după terminarea lucrului 5 îşi îndreptau paşii spre sala de box; Alfred, Arsene, Emile, André şi Raymond, ultimul fiu, Paul „ocolind" acest sport. În scurt timp, Famechonii, băieţi energici, ambiţioşi şi puşi pe fapte mari au început să cocheteze cu performanţele de valoare. Alfred şi Arsene au cucerit centurile de campioni ai „nordului" după care au pus mănuşile în cui, iar Emile şi André au devenit vedete pe ringurile marilor arene pariziene: Velodrom d'Hiver sau „Central". André Famechon a cîştigat chiar şi campionatul francez la profesionişti, demonstrînd în acele vremuri că este un „uşor" de clasă internaţională. La rîndul său, Emile a impresionat pe manageri fiind considerat, după victoria obţinută la 14 aprilie 1946 în faţa lui Sandeyron la Nisa, ca una din cele mai valoroase „muşte" continentale. Publicul francez nu a uitat atît de uşor cele trei întîlniri spectaculoase oferite de Emile Famechon in compania durului Theo Medina, care mai tîrziu devenise campion al Europei la categoria cocoş. La vremea lor Alfred, Arsene, Emile şi André, s-au retras onorabil din box, cu banii cîştigaţi, cumpărîndu-şi la ţară, în apropierea oraşului lor natal, locuinţe modeste, unde duc un trai liniştit, fiind înconjuraţi cu căldură de urmaşii lor.

Dar ce s-a întîmplat cu Raymond-Ray, care fără îndoială a fost cel mai talentat boxer al familiei Famechon, vom vedea în continuare. Raymond, spre deosebire de fraţii lui, avea un alt caracter. Lui nu-i plăcea boxul, dar urmărea să ajungă prin acest sport o vedetă înstărită, un om foarte bogat. Pugilist remarcabil de categoria pană, agresiv, dur, posesorul unor formidabile lovituri, Raymond Famechon se califică la 16 ani în finala campionatului pentru amatori al „nordului", care a avut loc la Lille. În ultimul „act", al campionatelor el trebuia să încrucişeze mănuşile cu ...fratele său Emile. Cei doi fraţi refuză întîlnirea căzînd de comun acord ca titlul să revină lui Emile. Ca amator, Raymond este imbatabil, susţinînd 127 de meciuri (125 de victorii şi 2 nule). Nordistul îşi înscrie numele în palmaresul învingătorilor competiţiei „Challenge de l'AUTO", cîştigînd de două ori titlul

de campion al Franței. Se părea că marele vis a lui Raymond Famechon se va împlini, în clipa cînd el și-a pus iscălitura pe contractul de profesionist semnat cu managerul Marcel Coletta. Într-adevăr, „punchul" său face adevărate ravagii, obținînd victorii după victorii (în 1946 la 13 ianuarie la Paris îl învinge prin ko în repriza a 2-a și pe compatriotul nostru Sandu Ion). În anul următor, la 16 martie, pe ringul arenei „Central" din Paris, Ray Famechon obține un succes de prestigiu bătîndu-l prin abandon în repriza a 5-a pe fostul campion al Europei, italianul Gino Bondavalli, cunoscut și publicului din România din meciul cu Gh. Popescu desfășurat pe arena „Venus". Întreaga presă internațională sportivă îl elogia în acele vremuri pe Ray Famechon, considerîndu-l cel mai îndreptățit șalanger la titlul european deținut de englezul R. Clayton. La 22 martie 1948, Ray Famechon urcă în ring în meciul cu Clayton cu o mare doză de încredere, bătîndu-se ca un leu de la prima pînă la ultima lovitură de gong. La sfîrșitul celor 15 reprize francezul a avut marea satisfacție de a-și auzi la Nottingham, departe de țară, numele pronunțat la microfon. Ray Famechon era campion continental al penelor. Fostul ucenic din Sous-le Bois-Maubeuge, își apără titlul cu succes timp de 5 ani devenind un om bogat. Căsătorit și avînd un fiu Patrick, Ray Famechon aruncă în dreapta și stînga cu banii, uitînd de ziua de mîine.

În 1953 la Bruxelles pierde centura de campion fiind învins la puncte de belgianul Jean Sneyers. Decepționat, Ray Famechon se duce la cabine privind în oglindă. Fața sa era de nerecunoscut iar în plus îl jena ochiul drept. Își adusese aminte de accidentul suferit în tinerețe (era junior) cînd căzînd cu bicicleta s-a lovit la acest ochi. Medicul federației de box Favory l-a consultat atunci cu multă atenție, operîndu-l la spitalul Saint Antoine. Deoarece corneea era infectată Ray era un handicapat pentru un sport dur. El nu a înțeles acest lucru. Managerii nici nu aplecau urechea cînd Ray se plîngea că-l jenează ochiul drept. Ei nu l-au sfătuit să se oprească din această cursă fatală. Un an mai tîrziu la Paris, Ray Famechon, se dovedește expeditiv învingîndu-l prin abandon în repriza a 3-a pe belgianul Sneyers. Francezul este din nou campion al Europei fiind în culmea fericirii. Înconjurat de atenție din partea managerilor, marilor actori de cinematograf și ziariștilor, **Famechon uită de maladia sa. Redutabilul campion francez va pierde centura la 8 noiembrie 1955 chiar la Paris fiind pur și simplu surclasat de spaniolul Fred Galiana.** În repriza a 7-a Ray Famechon, complet tumefiat, la capătul puterilor, cu ochii închiși și sîngerînd violent din nas, devenise un sac de antrenament pentru furiosul Galiana. Directorul luptei a oprit această întîlnire masacru, trimițîndu-l în colț pe Ray Famechon, care mergea în zig-zag, în ciuda semnelor disperate ale managerilor care-l îndemnau să continue ruta tragediei finale. După acest meci, Ray Famechon care deținuse timp de 7 ani titlul de campion al Europei, nu a mai avut valoare pierzînd întîlnire după întîlnire alunecînd pe toboganul decăderii. Suferind, și fără nici-o meserie, Famechon și-a vîndut mai întîi locuința de la Aulnay, fiind apoi părăsit de soția care i-a luat și copilul, pe Patrick. Cu banii încasați din vînzarea casei, Ray Famechon și-a deschis la Paris, pe Montmartre, o spălătorie. Dar fostul ucenic laminorist din Maubeuge nu avea nici-o ideie de cum se operează în acest domeniu de activitate, dînd repede faliment. Ray a încercat să se sinucidă, gloanțele însă de la o armă de vînătoare lovindu-l în umăr. A scăpat doar cu o leziune. La 7 august 1959, în „Paris Journal" a fost publicată o știre tristă prin care se anunță că fostul boxer Ray Famechon, care a primit burse de milioane de franci a fost condamnat la un an închisoare cu suspendarea pedepsei și 5000 franci francezi amendă pentru tentativă de furt într-o piață din Paris. Pentru a-și cîștiga modesta existență zilnică, Ray Famechon a lucrat apoi ca hamal în gara pariziană Lyon iar mai tîrziu la o stație de benzină din Chelles, o suburbie a Parisului. Ray Famechon, marele boxer de altă dată — acum sărac și ratat — era uitat de toată lumea, nu mai avea nici prieteni și nici familie. Visul plin de iluzii a lui Famechon luase sfîrșit. El plătea cu dobîndă o glorie efemeră, care l-a adus într-o situație precară. Famechon cel mai mic nu a știut să se oprească la timp, crezînd că avînd profesiunea de boxer va putea trăi toată viața lipsit de griji. Cunoscutul ziarist francez Roland Passevant, arăta în cartea sa „Boxing Business" că l-a reîntîlnit pe Ray Famechon într-o postură penibilă. Fostul campion al Europei era angajat prin 1950 ca spălător al instalațiilor sanitare ale O.R.T.F. la Paris. Iată cum a încheiat Ray Famechon cariera sa de boxer.

Au trecut anii. Nepoții lui Ray Famechon au crescut și cîțiva dintre ei au preluat ștafeta sportivă a unchilor lor. Prea puțini știu însă că australianul Johnny Famechon cu ani în urmă campion al lumii la categoria pană este nepotul lui Ray Famechon. Johnny a emigrat în Australia cu familia, mai precis cu mama sa. După ce s-a încoronat ca deținător al centurii mondiale, Johnny Famechon, care și-a răzbunat unchiul, inscriind în palmaresul mondial numele Famechonilor din Maubeuge a abandonat boxul, în plină glorie, ducînd astăzi o viață liniștită. Fără îndoială că Johnny Famechon a învățat mult din lecția unchiului său Ray, neacceptînd nici un moment tentantele oferte ale managerilor de a mai continua riscantele bătălii din „careul mag ic al profesioniștilor". Mai sînt și boxeri isteți.

MILOU, MASEURUL ORB

O baie populară din Paris. Stînd pe un scaun, un bătrîn maseur, să aibă peste 70 de ani, de statură mică, priveşte, în gol, după lentilele sale fumurii. Bătrînul maseur, este foarte amabil şi răspunde la numele de „Milou" Are în zilele de „vîrf" clientelă multă, pentru că Milou este foarte bine cunoscut în cartier, atît de tineri cît şi de cei vîrstnici. Milou are mîini vînjoase, se vede că a fost sportiv, că a făcut multă gimnastică, iar după arcadele tumefiate şi nasul uşor... turtit îţi poţi da cu uşurinţă seama că s-a „bătut" sus, acolo, în „schela" boxerilor, care se numeşte ring. Milou (Emile Spider Pladner) că despre el este vorba, îşi cîştigă în mod cinstit existenţa, muncind din greu si transpirînd mai mult ca oricînd, pentru că la cei peste 70 de ani ai săi să faci masaje 8 ore pe zi nu-i chiar atît de uşor. Îl privesc cu atenţie toţi amatorii de sport, clienţi ai băii. Emile Pladner-Milou, a fost într-adevăr o mare glorie a pugilatului francez, un boxer tenace, expeditiv şi foarte loial acolo între cele 12 frînghii ale „careului magic", unde se întîlnesc două forţe, două ambiţii, dintre care una trebuie să termine învingătoare. Boxul francez a strălucit cu ani în urmă pe firmamentul pugilatului mondial, iar una din cele 10 stele care au cucerit titlul mondial alături de marii aşi ca de pildă Marcel Cerdan, George Carpentier, Eugene Criqui, s-a numit Emile Pladner poreclit de amicii săi „Milou". Bătrînul Milou priveşte în gol, este de foarte mulţi ani orb, plătind acum cu vederea, o glorie efemeră.

Emile Pladner, are în „spate" o strălucită carieră. Originar din Clermont-Ferrand, unde a văzut lumina zilei la 2 septembrie 1906, Milou a început să practice boxul la vîrsta de 16 ani, fiind legitimat la clubul local „AS Nontferrand". El şi-a cîştigat rapid simpatiile datorită curajului său exemplar, cu care lupta în galele de cartier unde devenise o „vedetă" la... „muscă". La vîrsta de 19 ani, Emile Pladner este înscris la campionatele de amatori ale Franţei. Puştiul era tare emoţionat la gîndul, să nu-i facă de ris pe cei din Clermont-Ferrand. Emile Pladner a luptat cu o voinţă de fier, calificîndu-se în finale. Cînd a fost însă pus faţă în faţă cu Belhouze, emoţiile şi-au spus cuvîntul. Boxînd timid în primele două reprize, Emile Pladner s-a regăsit subit în „ultima" şi l-a dominat pe Belhouze, care normal, avînd primele două runduri cîştigate a fost declarat învingător la puncte.

Anul 1925 îi aduce însă lui Milou primul succes internaţional de prestigiu. Federaţia franceză îl selecţionează la „muscă" pe Emile Pladner, finalistul, în locul campionului Belhouze, şi-l trimite la prima ediţie a campionatelor europene pentru amatori care a avut loc la Stockholm. Emile îşi desfăşoară pe ringul capitalei suedeze tot talentul său. Învinge în preliminarii pe suedezul Janson şi apoi pe germanul Schultz şi-l întîlneşte în finală pe englezul James. Lupta a fost extrem de pasionantă, s-au schimbat lovituri cu nemiluita, ca în final micuţul Milou Pladner să fie declarat învingător şi proclamat primul campion al Europei, din lunga istorie a acestei competiţii.

Milou Emile Pladner se întoarce victorios de la Stockholm şi în acelaşi an face o vizită părinţilor săi care se aflau în oraşul Casablanca. Semnează cu un antrenor marocan, un contract de boxer profesionist şi susţine aici primul meci la 29 ianuarie 1926 în compania lui Boriello, pe care-l învinge la puncte, după 12 reprize. Pladner, cucereşte marele număr de spectatori, prin stilul său spectaculos şi continuă să domine copios „arena europeană" a... muştelor. Cel mai frumos succes îl obţine ca „pro" la 16 iunie 1927 cînd la Paris îl întrece la puncte pe celebrul Nic. Petit Biquet. La cîteva luni devine campion al ţării sale. Anul următor atacă fără succes titlul continental. Pladner este învins la puncte de Johnny Hill (Anglia), într-o partidă desfăşurată la Londra. Boxerul din Clermond Ferrand, nu se descurajează şi în acelaşi an obţine 13 succese consecutive boxînd la Paris, Florenţa, Marsilia, Alger şi alte oraşe, fiind aclamat de spectatori pentru curajul său.

Micuţul Milou va deveni campion al Europei la 7 februarie 1929 pe un ring parizian. Pladner boxează excepţional, o adevărată „maşină de pumni", făcîndu-l KO pe englezul Johnny Hill în repriza a 6-a. Forurile internaţionale nu rămîn indiferente şi-l numesc imediat pe Pladner salanger la titlul mondial al categoriei „muscă" deţinut pe vremea aceea de americanul Frankie Genaro. Managerii americani, lăudăroşi, fac o reclamă de zile mari acestui meci care a avut loc la Paris la 2 martie 1929, declarînd că Genaro şi-a permis luxul de a se deplasa în Franţa pentru a-i da o lecţie de box lui Emile Pladner. Acea seară a fost de neuitat pentru cei peste 10.000 de spectatori. Emile l-a luat „repede" pe american, care a căzut la podea, după primele rafale la figură, încheiate cu o „serie" la plex. Învingător prin ko în prima repriză, Emile Pladner, a devenit campion al lumii, aducînd culorilor „cocoşului galic", una din cele mai senzaţionale victorii internaţionale. Dar managerii americani au declinat această victorie, şi după cum scrie în broşura „Annuaire de ring" (1945—46), ei au contestat valabilitatea deciziei, acuzîndu-l pe Emile Pladner că a lovit neregulamentar. A urmat un scandal de proporţii. Loialul Pladner, a pus însă capăt acestei dispute, acceptînd să-l reîntîlnească în calitate de campion al lumii pe şalangerul său Francke Genaro. La un interval de numai 46 de zile tot la Paris, în aceeaşi arenă, Emile Pladner, pierde centura cu diamante fiind declarat învins prin descalificare în repriza a 5-a şi astfel titlul se reîntoarce în **Statele Unite. Această înfrîngere a** afectat pe Pladner care apoi multe luni nu şi-a regăsit moralul. Milou va pierde într-un singur meci centura de campion al Franţei şi Europei. fiind învins prin ko în repriza a 15-a de Eugen Huat (20 iunie 1929 Paris). Boxer de remarcabilă clasă internaţională, Emile Pladner debutează la „cocoş", cucerind la 28 mai 1931 titlul de campion al ţării sale. Tentat de ofertele făcute de managerii de peste ocean, Pladner întreprinde în anul 1932 un lung turneu în Statele Unite pierzînd un singur meci în faţa celebrului Al. Brown, mai tîrziu campion al lumii.

La începutul anului 1933, după un meci pierdut la Tunis, în faţa lui Young Perez, Emile Pladner se plînge de dureri la ochi, declarînd medicului federaţiei, că nu mai vede aşa de bine. Comisia medicală condusă de doctorul Favory hotărăşte retragerea licenţei de boxer, invitîndu-l pe Pladner să renunţe la acest sport. Cărţile de specialitate din Franţa arătau în acele vremuri că... „în ciuda acestei hotărîri a medicilor, Milou a continuat să boxeze acceptînd un angajament de cîteva meciuri în Japonia". Fiind foarte solicitat el şi-a agravat boala, cheltuindu-şi toate economiile în spitale şi clinici de specialitate, unde a fost operat fără succes, avînd o deplasare a retinei. Orb şi sărac, Emile Pladner a mai avut calităţi morale să învingă aceste greutăţi, încercînd să devină un om util societăţii. El n-a acceptat să se considere un boxer ratat, un om pierdut pentru societate. Emile Pladner-Milou, a urmat un curs de maseuri şi în scurt timp a obţinut o calificare, care să-i servească să muncească cinstit şi să trăiască cinstit. De mai bine de 40 de ani, Milou, primul campion european amator de box în 1925 şi fost campion al lumii la „muscă" profesează această meserie, luptînd în mod onorabil cu dificila situaţie care i-a creat-o boxul profesionist, cel care i-a adus infirmitatea. Şi astăzi, presa internaţională îşi mai aminteşte din cînd în cînd de micul, dar marele Emile (Spider) Pladner. Ne-au căzut în mîini reviste de specialitate din ţara sa care deplîng soarta lui Pladner, şi el o victimă a managerilor, o victimă a gloriei efemere.

... Bătrînul maseur Milou s-a ridicat de pe scaun. În baia populară căldura a devenit aproape insuportabilă. Milou şi-a luat în primire un client. Mîinile lui Milou parcă frămîntă cocă. Bătrînul lucrează de zor, trebuie să trăiască....

Paul OCHIALBI

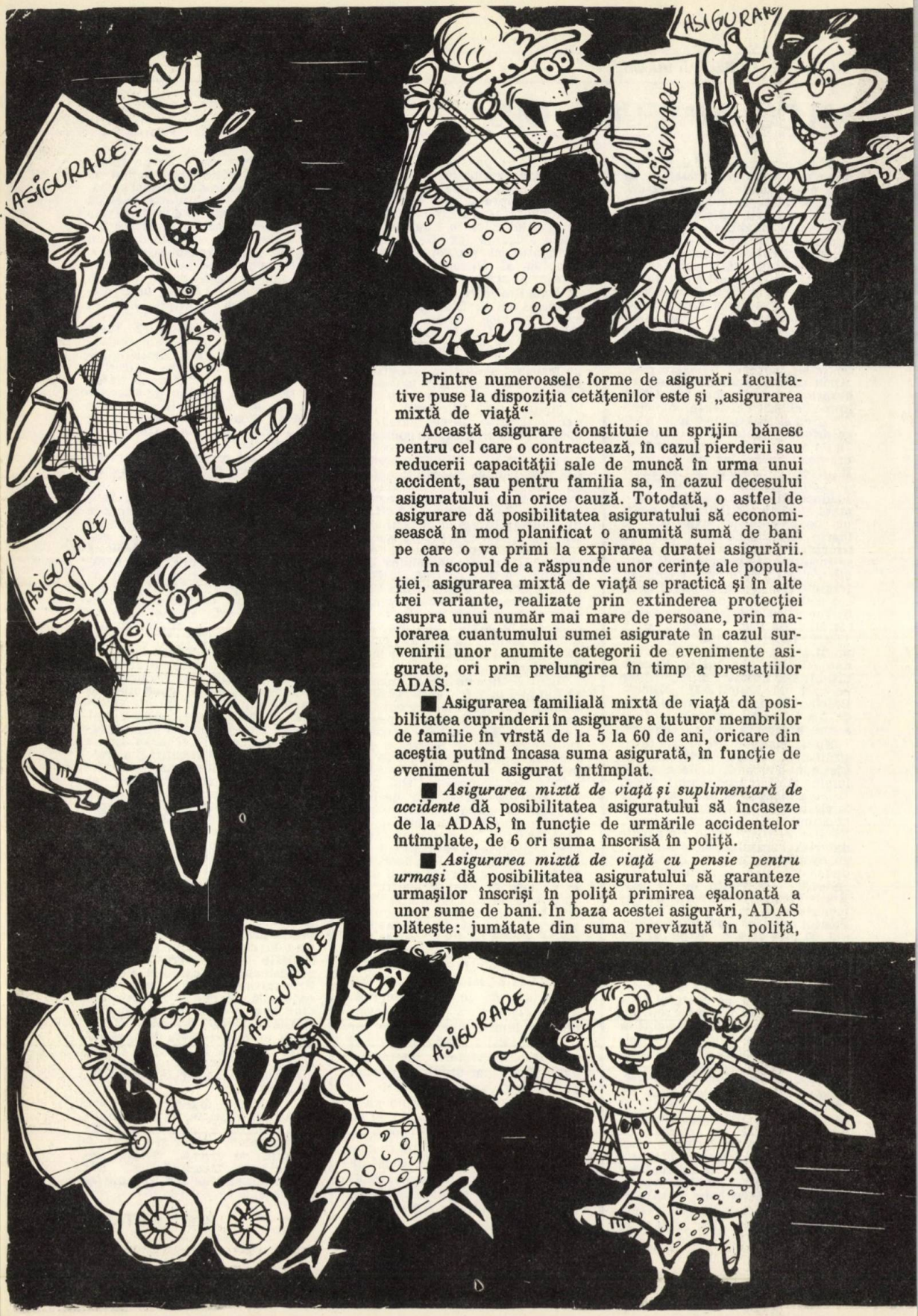

Printre numeroasele forme de asigurări facultative puse la dispoziţia cetăţenilor este şi „asigurarea mixtă de viaţă".

Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin majorarea cuantumului sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

■ Asigurarea familială mixtă de viaţă dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 60 de ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.

■ *Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente* dă posibilitatea asiguratului să încaseze de la ADAS, în funcţie de urmările accidentelor întîmplate, de 6 ori suma înscrisă în poliţă.

■ *Asigurarea mixtă de viaţă cu pensie pentru urmaşi* dă posibilitatea asiguratului să garanteze urmaşilor înscrişi în poliţă primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plăteşte: jumătate din suma prevăzută în poliţă,

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

la decesul asiguratului; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurarea mixtă de viață și variantele acesteia prezintă o serie de avantaje, dintre care enumerăm:

■ Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 60 de ani.

■ Se pot contracta pe termene de la 5 la 20 de ani.

■ Primele de asigurare se stabilesc diferențiat, în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de suma asigurată. La solicitarea asiguratului acestea pot fi achitate și în rate.

■ *La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, ADAS plătește majorată cu 10 % suma pentru care s-a contractat* asigurarea.

■ Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei.

■ Dacă asiguratul a suferit un accident — *chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării* — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, majorată cu 25%, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS, independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

■ În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul este scutit să mai plătească prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței, beneficiind însă de toate drepturile.

■ Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării și a plății primelor, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

■ Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării și a duratei plății primelor, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

■ *În situația în care primele de asigurare se achită anticipat, se acordă o reducere de 4%*, începînd cu cel de-al doilea an pentru care s-au plătit primele respective.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru a se asigura continuitatea plății primelor, se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, sau, direct, oricărei unități ADAS.

O METODĂ SIMPLĂ ŞI UŞOR DE APLICAT

ACUPRESURA

Punctele sensibile la acupunctură, această artă milenară de a vindeca cu ajutorul acelor, pot fi influenţate şi prin acupresură. Este o metodă simplă, uşor de practicat şi fără neplăceri pentru bolnav. Ea constă în apăsări cu degetele în anumite puncte cheie care au legătură cu o seamă de afecţiuni ale omului. Am ales cîteva cazuri în care, aplicînd acupresura, se poate interveni în înlăturarea unor dureri.

MIGRENĂ ŞI INSOMNIE

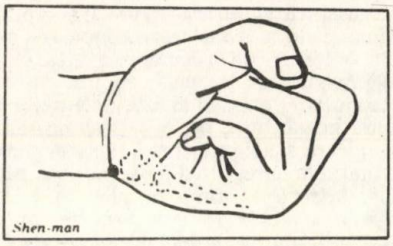

Punct: Shen-man; *Localizare şi tratament:* În golul din exteriorul pumnului, în mijlocul tendonului. Pacientul va fi aşezat sau culcat. Se apasă puternic cu unghia degetului mare.

DURERE DE CAP

Punct: Ho-ku; *Localizare şi tratament:* Deasupra mîinii, între primul şi al doilea os metacarp. Poziţia bolnavului nu are importanţă. Se apasă cu degetul mare pe al doilea os metacarp.

DURERI ÎN GÎT

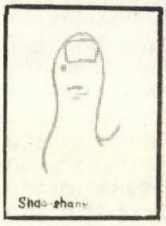

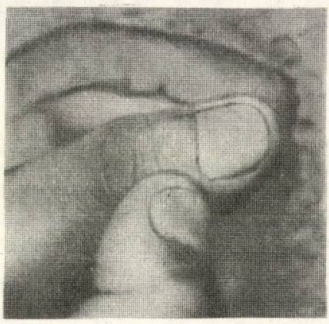

Punct: Shao-shang; *Localizare şi tratament:* La circa 25 mm. de colţul situat la baza unghiei degetului mare. Poziţia bolnavului nu are importanţă. Se apasă bine cu unghia degetului mare.

GUTURAI CU FEBRĂ

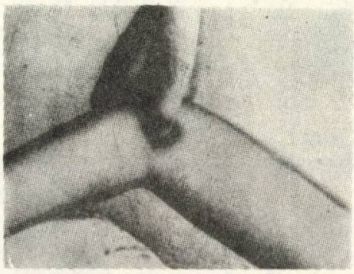

Punct: Chu-chih; *Localizare şi tratament:* Braţul fiind îndoit la 90 grade, în punctul exterior al unghiului cotului. Bolnavul va fi aşezat sau culcat. Se apasă puternic cu degetul mare.

TRANSPIRAŢIE

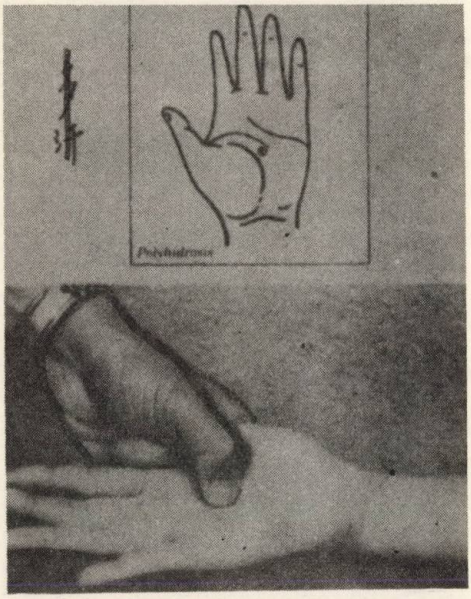

Punct: Polyhidrosis; *Localizare şi tratament;* În mijlocul palmei. Pacientul va fi aşezat sau culcat. Se apasă cu unghia degetului mare.

HIPERTENSIUNE

Punct: Jen-ying; *Localizare şi tratament:* La circa 3 cm. de o parte şi de alta a Mărului lui Adam. Pacientul va fi aşezat sau culcat. Degetul mare şi arătătorul vor fi plasate pe fiecare dintre punctele indicate. Se va strînge fără a forţa prea tare.

SINCOPĂ

Punct: Yung-chuan; *Localizare şi tratament:* Pe talpă, la două treimi din distanţa dintre călcîi şi degetele piciorului, între al doilea şi al treilea os metatars.

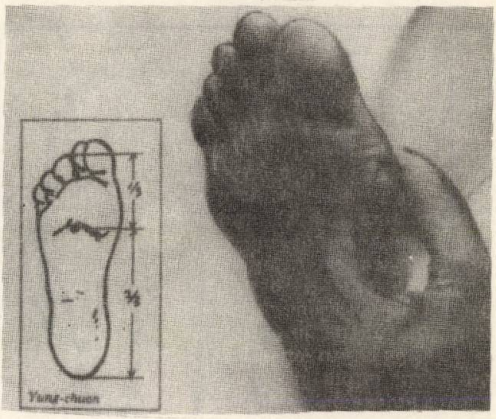

INSOLAŢIE

Punct: Jan-chung. *Localizare şi tratament:* La două treimi ale distanţei dintre baza nasului şi buza superioară. Bolnavul va fi aşezat sau culcat. Se apasă tare cu unghia degetului mare sau cu cea a arătătorului.

TORTICOLIS

Punct: Feng-chih; *Localizare şi tratament:* Sub osul occipital, la 3 cm. la stînga şi la dreapta de axul median al craniului. Pacientul va sta pe scaun şi va apleca capul înainte. Se va apăsa puternic cu unghia degetului mare.

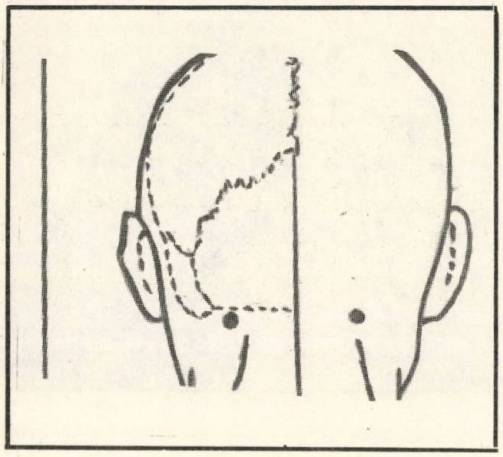

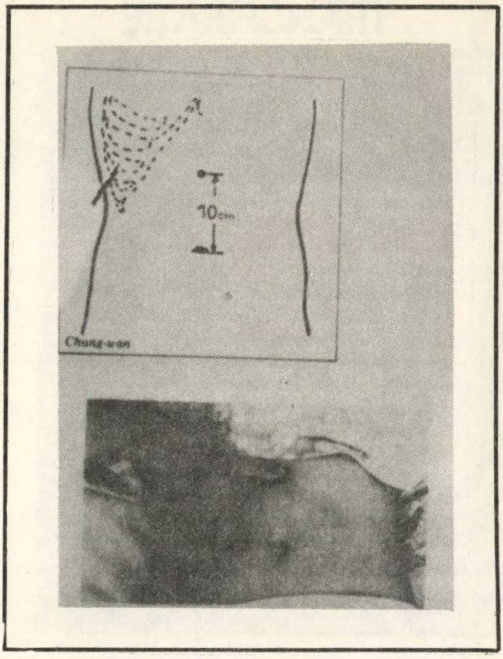

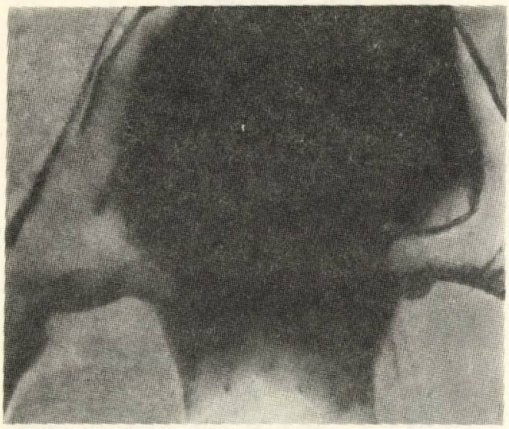

DURERI ÎN GENUNCHI

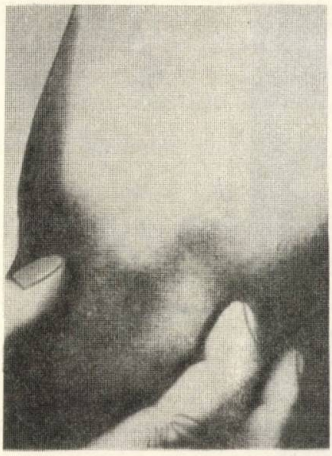

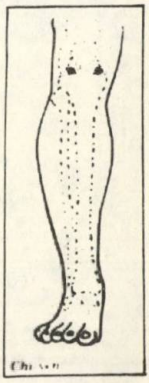

DURERI ABDOMINALE

Punct: Chung-wan; *Localizare şi tratament:* La circa 10 cm. deasupra buricului, în axa suprafeţei abdominale. Pacientul poate fi aşezat sau culcat. Se masează cu degetul mare sau cu palma.

Punct: Chi-yen; *Localizare şi tratament:* În cele două cavităţi sub rotulă. Pacientul va sta pe scaun şi va îndoi genunchiul. Se apasă cu putere în punctele indicate cu degetul mare şi cu arătătorul.

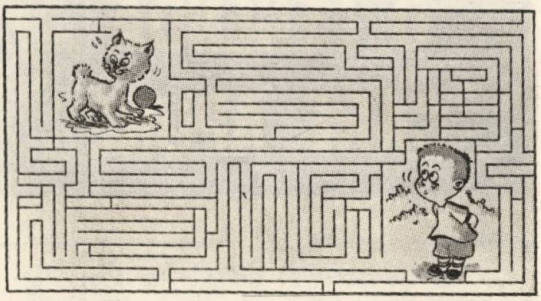

DRUM LUNG

Ajutaţi-l pe copil să ajungă la pisicuţa lui, fiindcă drumul prin labirint este dificil.

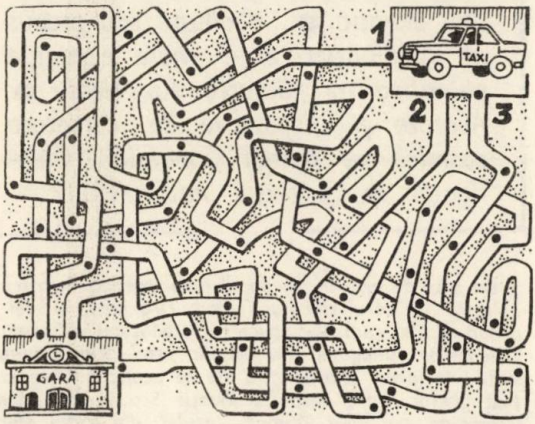

CURSA CU TAXIUL

La ora 13,05 taxiul a plecat spre gară pentru a putea prinde trenul de la ora 14,50. Ştiind că distanţa de la un punct negru la altul este egală cu 5 km şi taxiul merge cu o medie orară de 60 km, vă rugăm să aflaţi care dintre cele trei străzi va fi folosită de şofer pentru a ajunge la timp la gară.

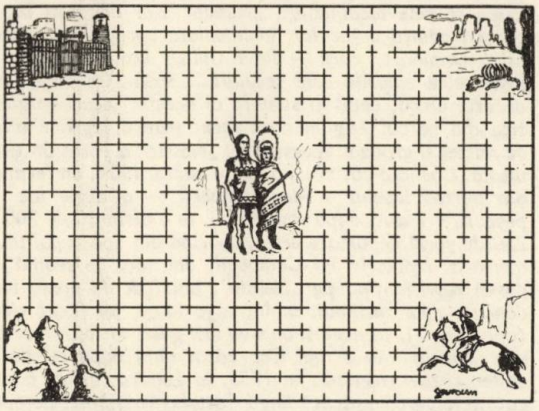

DRUM CU OBSTACOLE

Călăreţul (jos, dreapta) trebuie să ajungă la fort (sus stînga) fără a întîlni în drumul său munţii, pustiul şi pieile roşii. Ce drum va folosi?

DRUM LUNG

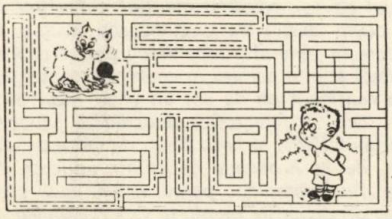

DEZLEGĂRI

CURSA CU TAXIUL

Şoferul va folosi strada nr. 2 unde îi vor fi necesare o oră şi jumătate pentru a sosi cu 15 minute înaintea plecării trenului.

DRUM CU OBSTACOLE

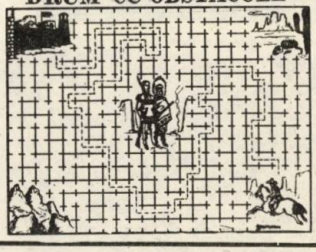

1

NESSIE, O LEGENDĂ CARE APUNE

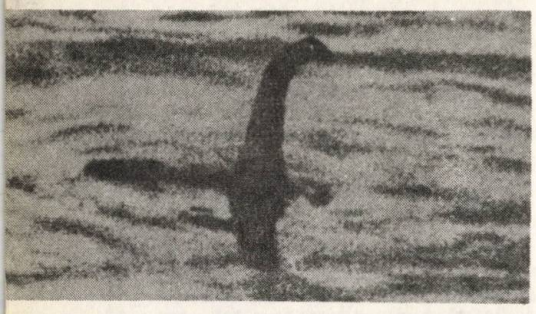

2

● *Ce ascund adîncurile unui enigmatic lac scoțian* ● *Istoria unui monstru acvatic* ● *Realitate sau produs al imaginației?* ● *O mare expediție științifică în căutarea lui Nessie* ● *Aparate și dispozitive de cercetare cosmică pe fundul Canalului Caledonian* ● *Surpriza naturaliștilor*

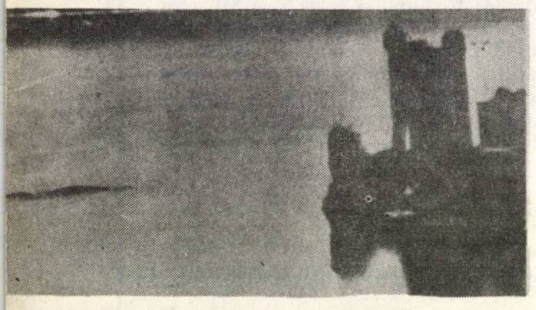

3

De sute de ani, în Scoția dăinuie legenda monstrului „Nessie", al cărui sălaș ar fi Baia Urquhart, un fel de coadă de lac, cum s-ar spune pe românește, a Canalului Caledonian (imaginea 1). Canalul este alcătuit dintr-o suită de lacuri legate între ele ce acoperă valea unui fost ghețar, care desparte Munții Scoției de Munții Grampian, pe toată lățimea insulei, din golful Moray (Marea Nordului) în golful Lorn (Marea Irlandei). După spusele localnicilor, „Nessie" s-ar adăposti într-o groapă adîncă a lacului, în imediata apropiere a castelului Urquhart, care — după tipicul scoțian — găzduiește între zidurile sale seculare... stafii. De altfel, tot decorul umed, cețos și sumbru al acestor locuri enigmatice din nordul Angliei pare făcut pentru legende pline de mister și groază. Povestea lui „Nessie" a părut un timp uitată. Dar iată că, în luna mai a anului 1934, un fermier din partea locului — Alex Campbell — aflat pe lac la pescuit, a văzut, după spusele lui, la o distanță de 200—250 de yarzi depărtare de el, apărînd din apă capul unui monstru. Mărturia lui Campbell, dar mai cu seamă un desen reprezentînd pe „Nessie", publicat de presa londoneză, apoi răspîndit în întreaga lume, au făcut vîlvă (imaginea 2). În același an s-au mai găsit și alți martori dar „Nessie" nu a mai fost văzut bine după cel de al doilea război mondial. În 1955, la Londra, a fost publicată o fotografie făcută lîngă Castelul Urquhart, pe pelicula căreia apărea o imagine întunecată, atribuită lui „Nessie" (imaginea 3). Un asemenea document fotografic a avut darul să stîrnească și atenția oamenilor de știință, pînă acum destul de circumspecți asupra lui „Nessie", pe care în general îl considerau produs al imaginației. Iată deci știința pornită în căutarea monstrului. Cercetările au continuat an de an, un prim rezultat al acestora fiind încă o fotografie, de astădată subacvatică, făcută în anul 1970, la Loch Ness, de către dr. Robert H. Rines, de la Academia de științe aplicate din Boston. Fotografia reprezintă parcă aripa unui pește necunoscut, sau un picior de reptilă uriașă (imaginea 4).

4

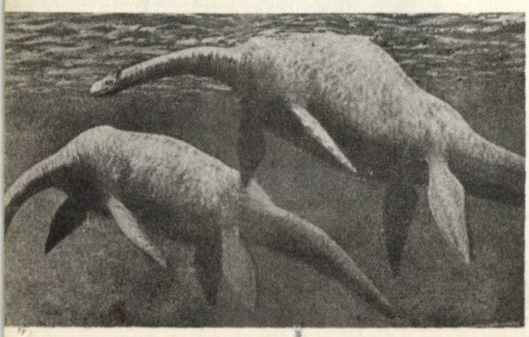

5

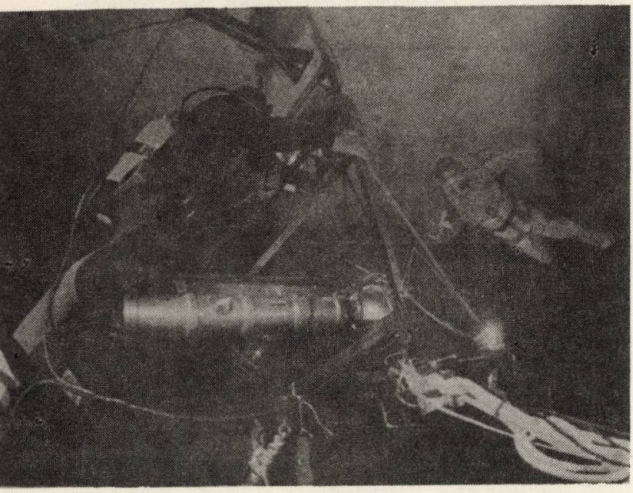

6

7

După această fotografie, în 1972, naturalistul englez Peter Scott a reconstituit grafic pe „Nessie", descriindu-l ca pe o specie necunoscută de reptilă uriașă, relicvă vie a acelor monstruoase ființe dispărute de circa 150 de milioane de ani de pe planetă (imaginea 5). În 1976, la 13 aprilie, „Nessie" a fost văzut din nou, de către sergentul de poliție Donald Nicholson și ajutorul său Alexander Gray, apoi după cîteva zile, de inginerul aeronautic Tim Dinsdale, care străbătea Canalul Caledonian într-o barcă cu motor. Enigma lui „Nessie" continua să persiste încă. Ce era în realitate „monstrul"?

Mai multe expediții științifice internaționale pornite pe urmele sale nu au avut nici un succes. În vara anului 1976 și în cea a anului 1977, în jurul lacului scoțian și-a instalat bazele de cercetare cea mai mare expediție științifică organizată pentru elucidarea ciudatei legende a lui „Nessie", la care au luat parte iluștri savanți și specialiști din Marea Britanie, Canada, Franța și S.U.A.

8

9

10

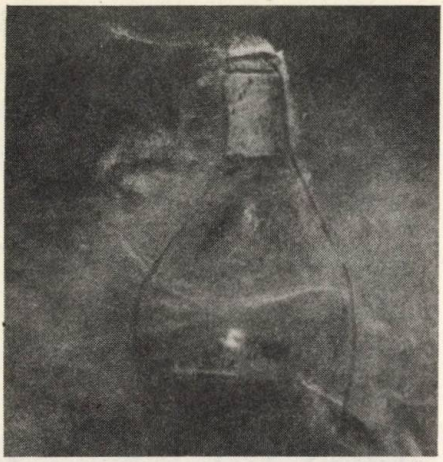

11

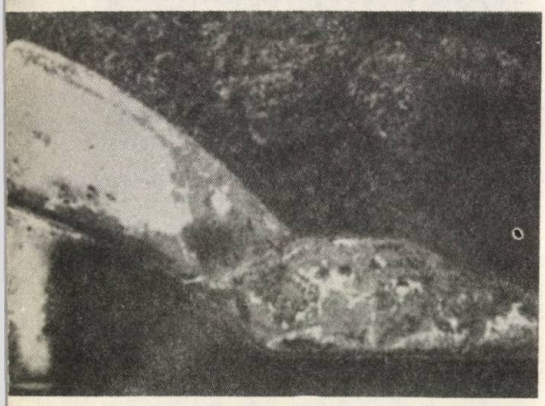

12

13

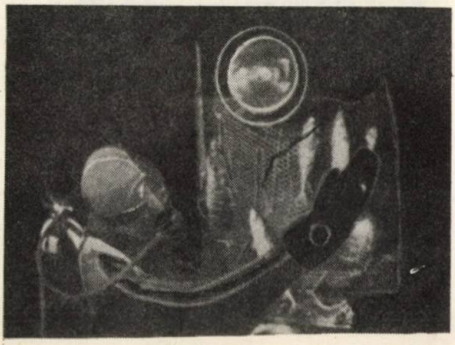

14

În conducerea expediției a fost cooptat și doctorul Rines. Cercetările s-au desfășurat potrivit unui plan „de bătaie" riguros întocmit. Aparatajul de care au uzat cercetătorii a fost dintre cele mai moderne și precise, incluzînd chiar dispozitive pentru explorarea spațiului cosmic și a suprafeței selenare, instrumente electronice și acustice, camere TV subacvatice și terestre de o mare claritate, combine pentru fotografiat în întuneric și **la mari adîncimi, telescoape, submarine „de buzunar"**, elicoptere etc. Cercetările au început la mijlocul lunii iulie. Mai întîi, în lac au fost lansate sute de camere de luat vederi, a căror funcționalitate a fost urmărită de scafandri (imaginea 6). Prin cablu, imaginile transmise la suprafață au fost urmărite și înregistrate de către o echipă specială. Aparate de fotografiat, instalate într-o rețea întinsă de la un mal la celălalt, cu declanșare automată au avut menirea să surprindă pe peliculă apariția oricărui obiect. Fundul lacului a fost cercetat metru cu metru de scafandri înarmați cu proiectoare (imaginea 7), sau cu aparate pentru detectarea eventualelor schelete de monștri morți, sau chiar creaturi ascunse adînc în mîl, în ipoteza că aceste viețăți ar fi salamandre, tritoni sau șerpi uriași. O plasă uriașă, foarte deasă, a fost trasă încet, de la un capăt la celălalt al lacului, fără să tulbure fauna și flora (imaginea 8), „trecînd prin ciur" toate ființele vii. Avioane, elicoptere și submarine au supravegheat tot canalul caledonian, în ideia apariției pe undeva a monstrului, pornind de la ipoteza că acesta ar migra într-o zonă sau alta.

Cu toată această desfășurare impresionantă de forțe, „Nessie" nu a fost găsit, astfel încît legenda monstrului a început să fie serios pusă la îndoială. Cercetarea a fost atît de minuțioasă încît nimic nu a putut scăpa, nici chiar obiectele diferite — ceainice, piuliță, sticle, pantofi uzați etc. (imaginile 9—12) — aruncate de localnici pe fundul lacului.

Totuși, explorarea aceasta de mare anvergură a avut darul să ajute știința — potrivit declarației doctorului Rines — de a cunoaște cu precizie fauna și flora lacului Loch Ness, naturaliștii avînd surpriza să descopere o specie nouă de pești care trăiesc la mare adîncime (imaginile 13 și 14). De asemenea, întregul fund al lacului a fost cartografiat, operație științifică de o deosebită importanță pentru elucidarea unor neclarități privind acțiunea ghețarilor străvechi în nordul Angliei și al Europei (imaginea 15).

Atunci ce este cu „Nessie"? Foarte mulți cercetători încep să pună acum sub semnul întrebării existența reală a unui monstru acvatic în această zonă. Totuși, date fiind cele aproape 300 de documente și 57 de referate științifice care menționează apariția cel puțin a unei ființe enigmatice în apele lacului, se înclină acum să se creadă că „Nesise" ar fi în realitate o specie de somon, de focă sau de delfin, care migrează uneori vara pe Canalul Caledonian.

15

O PASIUNE MAI PUȚIN CUNOSCUTĂ

CARTOFILIA

Puțini dintre cititori au găsit răgazul de a zăbovi cîteva momente atunci cînd, din întîmplare, au întîlnit cuvintele de cartofil sau cartofilie; iar dacă au făcut-o, faptul se datorează probabil mai mult rezonanței oarecum ciudate a respectivelor noțiuni, mai rar uzitate. Oare cîți din cei care citesc rîndurile de față nu sînt cartofili fără ca măcar să o știe? Pentru că, majoritatea dintre noi, adună sau păstrează cărțile poștale ilustrate sosite din depărtări și purtînd un mesaj de la rude, prieteni, ori cunoștințe. De obicei, după descifrarea mesajului primit, cu siguranță că vom căuta să pătrundem în lumea reprezentărilor de pe micile cartoane cu reproduceri albnegru sau color, ce ne „povestesc" vizual despre oameni și locuri pe care le cunoaștem ori măcar am dori să le cunoaștem. Și tocmai pentru a mai reîntîlni din cînd în cînd acele crîmpeie reprezentate pe „vederi", le vom aranja sub sticla biroului sau a mesei, le vom păstra într-un colț de sertar, le vom ordona într-un album, sau chiar —de se vor aduna mai multe— le vom rezerva un colț din bibliotecă. Deci, iată-ne făcînd cartofilie și devenind cartofili fără ca măcar să o bănuim.

Cartofilia este pasiunea de a colecționa. selecta și studia cărțile poștale ilustrate. Aceasta ar fi doar o definiție seacă a inofensivei și foarte frumoasei plăceri care, generoasă, ne deschide o fereastră spre lumea largă, utilizînd mijloace minime în același timp. Soră mai mică a filatéliei, prin unele tangențe comune, cartofilia s-a ivit aproape concomitent cu apariția pe mapamond, în jurul anului 1870, a primelor cărți poștale ilustrate. La noi în țară, această îndeletnicire a apărut ceva mai tîrziu, întrucît însuși obi-

Imagini de la Mamaia (sus) și de la Techirghiol (jos) în urmă cu șapte decenii

Plaja din Mamaia, azi

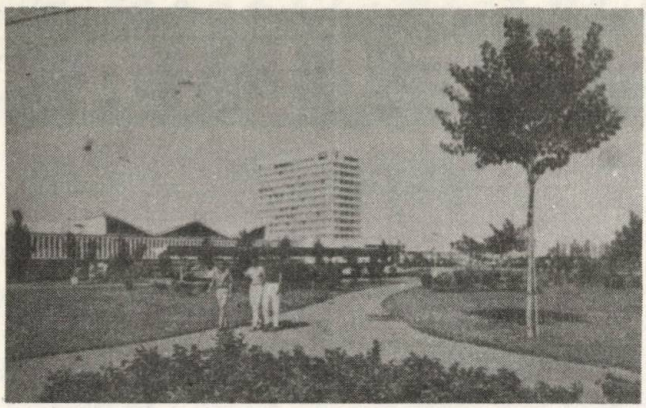

Vedere din Mamaia (1977)

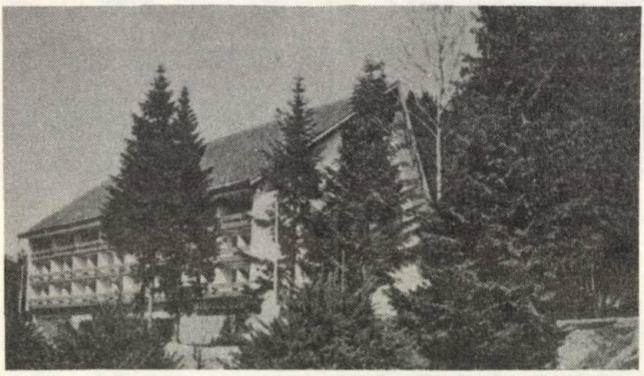

Băile Tuşnad: Hotel Ciucaş

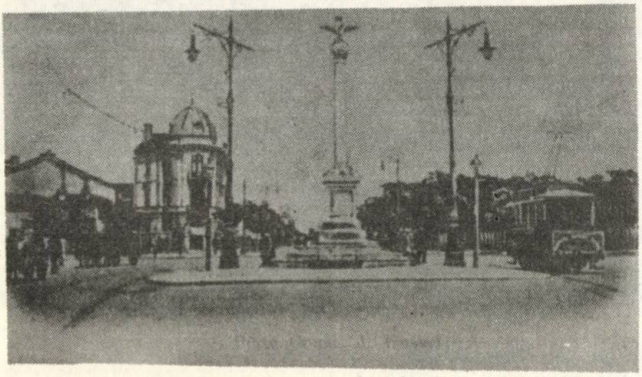

Piaţa Rosseti aşa cum arăta la sfîrşitul secolului trecut

Vedere din Birladul anului 1901

ectivul respectivei pasiuni, vederile, au început să circule abia prin anii 1895—1896.

Primele ilustrate reproduceau peisaje, aspecte urbane, imagini ale unor personalităţi, sau erau legate de anumite evenimente. Astăzi multe dintre aceste piese sînt păstrate drept singur document despre fapte şi întîmplări de mult uitate, oameni care nu mai sînt, sau locuri care, altfel, astăzi nu ni le-am mai putea reprezenta iconografic. Aşa au apărut ilustratele-document. Ca urmare a acestei tendinţe, din iniţiativa unor cabinete de stampe sau a unor colecţionari particulari, au fost organizate expoziţii publice cu astfel de ilustrate.

În anul 1972 s-a deschis expoziţia „Oraşul Roman văzut în ilustrate", prima expoziţie tematică de cartofilie din ţara noastră. Succesul a fost deosebit, fiind expuse imagini cu totul inedite ale oraşului Roman încă de la sfîrşitul secolului trecut, ceea ce a suscitat interes din partea publicului vizitator. În anul 1973, Muzeul de istorie a Municipiului Bucureşti a organizat în capitală o expoziţie de mare amploare — însumînd 500 diferite vederi denumită „Vechiul Bucureşti în cărţi poştale ilustrate". În anul 1975, Biblioteca Tineretului a găzduit de asemenea o expoziţie avînd ca subiect Bucureştii vechi. Menţionăm în continuare iniţiativa revistei „Săptămîna", care şi-a făcut un frumos obicei prin a găzdui în anualele sale „Saloane ale Primăverii" şi colecţii de cartofilie tematică. Astfel de manifestări constituie un frumos act de restituire culturală a unor valori care, altfel, ar rămîne necunoscute.

Şi, în încheiere ne permitem un sfat: nu aruncaţi niciodată aceste „cartoane-grăitoare". Păstraţi-le undeva, eventual drept semn de carte. Peste ani şi ani, un pasionat colecţionar vă va mulţumi din suflet pentru gestul dumneavoastră.

ing. **SILVIU DRAGOMIR**

GIMNASTICA
pentru menţinerea sănătăţii

Celebrul dicton „Mens sana in corpore sano" (O minte sănătoasă într-un corp sănătos), care aparţine poetului latin Juvenal, reprezintă azi deviza celor care practică cultura fizică şi sportul. În practica sportivă se asigură o strînsă legătură şi o intercondiţionare reciprocă între partea fizică şi cea intelectuală, putînd spune că o bună stare de sănătate şi dezvoltare fizică asigură condiţiile optime de dezvoltare a psihicului, după cum o bună dezvoltare a psihicului determină dezvoltarea armonioasă a trupului.

Pornind de la considerentul că azi ne deplasăm tot mai puţin pe jos, că televizorul ne imobilizează în fotoliu ore în şir, trebuie să ne gîndim că lipsa de mişcare se răsfrînge asupra stării de sănătate, determinînd creşteri ale bolilor cardiovasculare, stări nevrotice, obezitate, diabet, reducerea capacităţii de muncă fizică şi intelectuală.

Toate aceste neplăceri pot fi evitate cu uşurinţă sau pot fi combătute, prin practicarea sistematică a celor mai accesibile forme de cultură fizică şi sport. Dar cum o serie de oameni consideră că practicarea sportului este apanajul tinereţii, motivînd lipsa de timp, starea de sănătate, lipsa de îndrumare, evită practicarea sportului. Vom reda în continuare o suită de activităţi sportive simple şi uşor de practicat de toată lumea şi pe tot parcursul anului, activităţi sportive necesare omului contemporan care doreşte să păstreze un echilibru perfect între dezvoltarea fizică şi cea intelectuală, dîndu-i posibilitatea să-şi menţină sănătatea şi tinereţea timp îndelungat, iar bătrîneţea să-i fie uşoară şi plăcută.

Pentru aceasta este necesar ca zi de zi să parcurgem pe jos 10-15 km. împărţiţi în 3—4 etape, să urcăm şi să coborîm 20—30 etaje repartizate în 4—5 reprize, gimnastica de dimineaţă timp de 10—15 minute, mersul cu bicicleta. La sfîrşit de săptămînă se pot organiza excursii la munte sau în locuri de agrement unde se pot practica înotul, canotajul, pescuitul şi diferite alte jocuri sportive. Sezonul de iarnă ne oferă posibilitatea recreerii practicînd schiul, patinajul şi săniuşul. În sfîrşit, concediul de odihnă ne oferă cea mai mare posibilitate de practicare a culturii fizice, la munte sau la mare, contribuind astfel în mare măsură la refacerea forţelor de muncă şi la tonifierea organismului.

Pentru toţi cei care, din diferite motive, nu pot practica unele din aceste simple activităţi sportive, recomandăm un ciclu de exerciţii fizice cu un grad sporit de dificultate dar care, pot fi executate zilnic. Exerciţiile vor contribui la întărirea sănătăţii, la combaterea oboselii fizice şi psihice, la formarea unor deprinderi aplicative necesare în viaţă. Ele se adresează tuturor oamenilor sănătoşi, indiferent de vîrstă şi sex. Diferenţierea se poate face doar prin numărul de repetări; astfel femeile şi cei în etate peste 50—60 de ani vor executa minimum de repetări recomandate, iar bărbaţii tineri şi maturi vor executa maximum. Pentru cei suferinzi recomandăm să se adreseze medicului şi să urmeze sfatul său, fără să-şi încerce forţele cu exerciţiile expuse. De preferat este ca aceste şedinţe de gimnastică să se facă după amiaza după ce digestia a avut loc.

Înainte de a trece la executarea exerciţiilor va trebui făcută o încălzire generală a organismului de 5 minute, constînd din mişcări simple, cunoscute de dumneavoastră şi care să vizeze întregul organism. Locul de desfăşurare poate fi o cameră cu fereastra deschisă, pe balcon, terasă sau în curte cînd timpul permite. Ca echipament vom folosi chilot şi maieu sau trening cînd este frig.

Exerciţiul *1. Stînd: aplecarea trunchiului înainte aşezînd palmele pe podea lîngă degetele de la picioare, genunchii întinşi, apoi revenire în stînd. Se execută de 10—15 ori şi contribuie la mărirea mobilităţii vertebrale, alungirea musculaturii dorsale şi o mai bună irigare cerebrală.*

Exerciţiul *2. Depărtat stînd cu sprijin pe masă, trunchiul înclinat: flotări în braţe, păstrînd trunchiul drept. Se execută de 8—12 ori; contribuie la tonifierea centurii scapulo-humerale.*

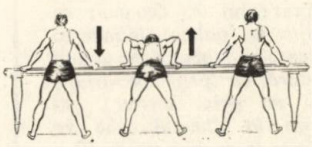

Exerciţiul *3. Culcat pe spate, braţele în prelungirea corpului, picioarele fixate sub calorifer: ridicarea trunchiului şi aplecarea peste picioare cu 2—3 arcuiri, apoi revenire pe spate. Se execută de 5—10 ori; contribuie la tonifierea musculaturii abdominale.*

Exercițiul 4. *Stînd, genuflexii pe vîrfuri cu menținerea trunchiului drept. Se vor efectua 10—20 de mișcări, contribuind la activitatea circulației periferice, dezvoltarea echilibrului și tonifierea mușchilor membrelor inferioare.*

Exercițiul 5. *Culcat cu fața în jos: flotări în brațe, păstrînd trunchiul drept. Pot fi făcute 8—12 flotări; contribuie la tonifierea centurii scapulo-humerale, abdomenului și spatelui.*

Exercițiul 6. *Culcat pe spate, brațele lateral: ducerea picioarelor peste cap, pînă ce vîrfurile ating podeaua. Vor fi făcute 8—12 mișcări; contribuie la stimularea circulației periferice, mărirea mobilității vertebrale, combaterea atoniilor intestinale.*

Exercițiul 7. *Ghemuit cu sprijin pe palme: întinderea picioarelor înapoi prin ușoară săritură, cu sprijin pe vîrfuri, apoi tot prin saritură revenire în ghemuit. Se va executa în continuare de 10—15 ori, în două reprize, cu pauză de odihnă. Mișcarea stimulează circulația periferică, ajută la slăbire.*

Exercițiul 8. *Șezînd ghemuit cu genunchii ținuți la piept: rostogolire pe spate pînă pe omoplați și imediat revenire în șezînd. Se vor face 2 reprize de cîte 10—15 rostogoliri fiecare, ajută la slăbire.*

Exercițiul 9. *Stînd: aplecarea trunchiului cu picioarele întinse, adunînd de pe jos cîte un băț de chibrit la fiecare aplecare. Poate fi repetat în 2 reprize ridicînd cîte 15—20 de bețișoare. Este o mișcare de mobilitate și care ajută la slăbire și irigarea creerului cu sînge.*

Exercițiul 10 *Atîrnat de inele sau de o bară: tracțiuni în brațe pînă bărbia ajunge la nivelul inelelor. Pentru cei cu o bună dezvoltare musculară se pot face 2 reprize, cu pauză de odihnă, de cîte 5—10 tracțiuni. Mișcarea contribuie la lungirea coloanei vertebrale și dezvoltă musculatura centurii scapulo-humerale.*

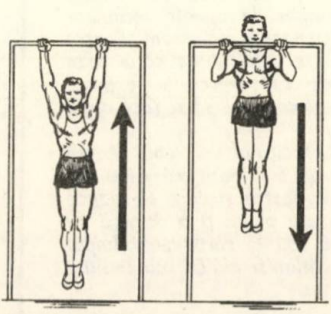

Exercițiul 11. *Stînd: fandarea laterală pe piciorul stîng cu ducerea mingii medicinale (o carte 2—3 kg.) deasupra capului, apoi în partea dreaptă. Exercițiul contribuie la dezvoltarea musculaturii paravertebrale și a membrelor inferioare.*

Exercițiul 12. *Sprijinit pe plame și vîrfurile picioarelor, genunchii întinși: depărtarea și apropierea picioarelor prin ușoară săritură. Poate fi executat în 2 reprize de cîte 15—20 de mișcări fiecare. Contribuie la mărirea mobilității lombare, ajută la slăbire.*

Exercițiul 13. *Atîrnat la scară (bară): ducerea picioarelor întinse cît mai sus spre cap. Fiind un exercițiu mai greu se execută o singură repriză de 5—10 ori. Mărește mobilitatea vertebrală, alungește coloana, tonifică mușchii abdomenului.*

Exercițiul 14. *Depărtat stînd: circumducții de trunchi în ambele sensuri, cu mingea în mîini (o carte de 2—3 kg). În total se vor face 8 — 12 mișcări cu schimbarea deasă a sensului rotației pen*

tru a nu ameți. Pe lîngă mărirea mobilității vertebrale, ajută și la slăbire.

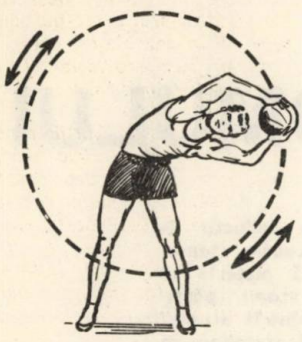

Exercițiul *15. Culcat pe spate cu picioarele la verticală, brațele lateral: coborîrea lentă a picioarelor spre stînga pînă ating podeaua, apoi ducerea în același mod spre dreapta. Se repetă de 5—10 ori în fiecare parte, contribuind la tonifierea mușchilor adbominali, paravertebrali, ajută la slăbire.*

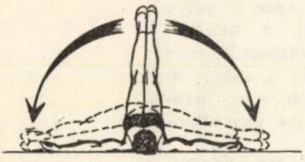

Exercițiul *16. Șezînd cu sprijin posterior: cercuri mari cu picioarele apropiate. Pot fi făcute cîte 10—15 cercuri în fiecare sens. Este un exercițiu pentru slăbire și activarea circulației periferice.*

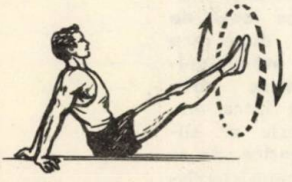

Exercițiul *17. Șezînd cu fixarea mîinilor pe glezne: rostogolire pe spate pînă vîrfurile ating podeaua, apoi revenire în poziția de plecare. Se va executa în continuare de 10—20 ori, contribuind la mărirea mobilității coloanei vertebrale și la scăderea în greutate. De preferat se va executa pe saltea sau covor gros, pentru a nu lua direct contactul cu podeaua.*

Exercițiul *18. Stînd cu mîinile sprijinite pe cîte un scaun: cu piciorul stîng întins la orizontală, se vor face genuflexiunii pe piciorul drept, spatele se va menține drept tot timpul, apoi se execută pe piciorul stîng cu dreptul ținut la orizontală. Mișcarea tonifică musculatura membrelor inferioare.*

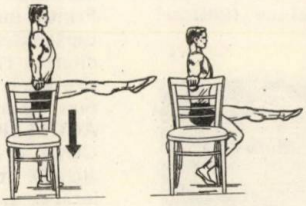

Exercițiul *19. Culcat pe spate: ridicarea picioarelor la verticală în sprijin pe omoplați, mîinile pe șolduri (lumînarea). Se va executa de 5—10 ori. Exercițiile stimulează circulația de întoarcere, dezvoltă mușchii abdominali și dorsali, combate atoniile intestinale.*

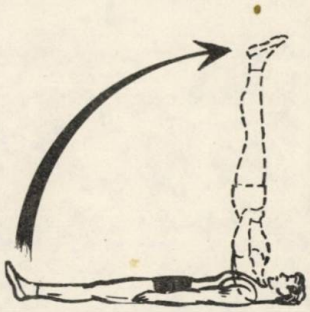

Exercițiul *20. Culcat cu fața în jos: ridicare în brațe cu sprijin pe palme și vîrfuri și apoi pășire pe palme pînă ajungem la nivelul picioarelor. Se revine în același mod în culcat cu fața în jos. Dezvoltă musculatura scapulo-humerală, irigă creierul cu sînge și mărește mobilitatea vertebrală.*

Exercițiile se vor executa la început doar pe jumătate și cu minimum de repetări sau chiar mai puțin, după forțele fiecăruia, apoi treptat se vor adăuga cîte 1—2 exerciții pe săptămînă concomitent cu mărirea numărului de repetări. În final se va ajunge la executarea tuturor mișcărilor recomandate, cu maximum de repetări (pentru cine poate), sau se pot adăuga alte mișcări cunoscute și cu un grad sporit de dificultate. Ele se pot executa în ordinea indicată sau după preferința fiecăruia.

La sfîrșitul programului zilnic vom face timp de 1—2 minute mers liniștitor cu accent pe respirație.

Vă dorim succes!

Prof. MARIAN FIRIMIȚA

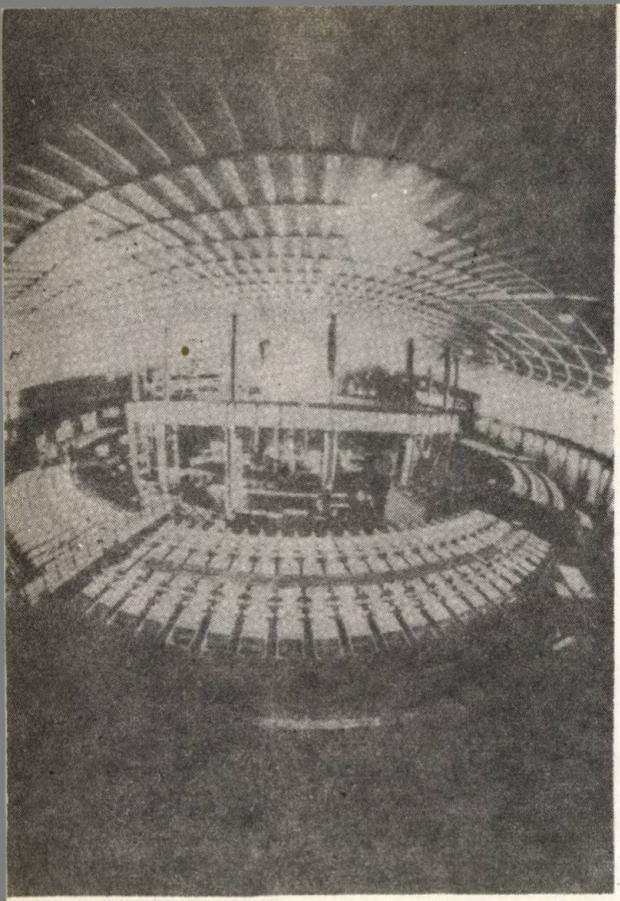

Sincofazotronul de la Dubna

Uraniul purificat, văzut la microscopul cu lumină polarizată

MIC DICŢIONAR AL ATOMULUI

ATOM • De la deducţia filosofilor greci (Leucip, Democrit, Epicur) că materia se compune din atomi, părticele invizibile, pînă la studiul experimental al atomilor, ca sisteme (comparate cu cele planetare) divizibile în particule elementare, fizica a ajuns la crearea unei ştiinţe şi a unei industrii atomice şi nucleare. Diametrul unui atom e a suta parte dintr-o milionime de centimetru (10^{-8}cm); atomii sînt diferiţi: fiecare are un nucleu, în jurul căruia se rotesc unul (la hidrogen) pînă la 92 electroni (la uraniu); nucleul are sarcină electrică pozitivă, iar electronii — negativă, de aceea în stare normală atomul e neutru. Printre însuşirile atomului este capacitatea sa de a intra în diferite reacţii chimice, însoţite de o cheltuire sau eliberare de energie.

ACCELERATOR DE PARTICULE • Instalaţie (lineară sau ciclică) utilizată pentru accelerarea artificială a electronilor, protonilor etc. pînă la viteze superioare, în studiul particulelor elementare; tipuri de acceleratori: betatronul, ciclotronul, sincrofazotronul ş.a.

ANTIMATERIE • Ipoteză, bazată pe descoperirea unor antiparticule, ca şi pe ideea de simetrie a naturii, după care cam jumătate din atomii universului ar conţine antiprotoni; ciocnirea între materie şi antimaterie ar elibera energii gigantice, de aceea nu se presupune coexistenţa apropiată spaţial a celor două tipuri de materie.

ARME ATOMICE ŞI NUCLEARE • Arme cu imensă forţă distrugătoare, folosind fie

reacția nucleară în lanț a fisiunii uraniului-235 sau plutoniului-239 (bomba atomică, a cărei explozie e însoțită de o puternică undă de șoc, lumină, radiație penetrantă și infectare radioactivă a mediului înconjurător), fie fuziunea deuteriului (hidrogen greu) și tritiului (hidrogen supergreu) eliberînd, la temperaturi de zeci de milioane grade, o energie de 17,6 megaelectronvolți (bomba cu hidrogen).

COMBUSTIBIL NUCLEAR • Substanțe ale căror nuclee devin fisionabile sub acțiunea unor neutroni (izotopul natural de uraniu-235, și cel artificial de uraniu-233, plutoniul-239 ș.a.), fiind utilizate în reactoarele nucleare; cu 30 grame de uraniu-235 se poate alimenta 24 ore o uzină electrică de 5000 kw, iar cu cîteva sute de grame se alimentează de ex. o navă maritimă de 44 000 c.p.

CUANTĂ • Unitatea de bază a unui cîmp fizic; cuantele de energie sînt cantități finite de energie emisă sau absorbită de ex. de un sistem atomic, nu în flux neîntrerupt, ci în „porții" egale de energie; cuantele au fost descoperite în 1901 de Max Planck.

ELEMENTE TRANSURANICE • Elemente chimice radioactive mai grele decît uraniul (cel de-al 92-lea, din sistemul periodic, avînd greutatea atomică 238,07); cu foarte scurtă existență: neptuniu-239 (nr. 93), plutoniu-239 (94), americiu-243 (95), californiu-249 (98), fermiu-253 (100) etc.

FISIUNE ȘI FUZIUNE NUCLEARĂ • Două fenomene (în formă naturală, dar și dirijată azi de om) în reacția nucleară, primul — de scindare (divizare, dezagregare) a nucleelor de elemente grele (uraniu) bombardate cu neutroni, degajîndu-se mari energii (un nucleu de uraniu-235: 200 megaelectronvolți), al doilea — de sinteză (contopire) a unor nuclee ușoare în unul greu (heliu), degajîndu-se energii colosale (1 kg. hidrogen = 20 000 tone cărbune). Fisiunea e folosită în reactoare, iar o formă de fuziune e bomba cu hidrogen.

IONIZARE • Proces de transformare a atomilor neutri din punct de vedere electronic în ioni (atomi sau grupări atomice cu sarcină electrică excesivă) activi, însoțit de obicei de pierderea electronilor; ionizarea se face haotic, dar dacă substanța ionizată se conectează la un cîmp electric, electronii încep să se deplaseze ordonat, substanța începînd a fi străbătută de curent electric.

IZOTOPI • Atomi (sau nuclee atomice) care constituie perechi ale altor atomi (nuclee) din același element chimic, avînd însă diferență de masă, număr de neutroni și proprietăți fizice; aproape toate elementele chimice au izotopi, puțini sau numeroși (de ex. oxigenul are 3); sînt izotopi stabili și instabili (radioactivi); cele 92 elemente chimice din sistemul periodic au 250 izotopi stabili și 1050 radioactivi (1000 fiind artificiali).

PARTICULE ELEMENTARE • Particule mai mici decît atomul, care, neavînd structură proprie, se consideră elementare, adică indivizibile. Se cunosc mai bine 16, dar se presupune că ar exista aproximativ 40 (multe fiind discrete, cu foarte scurtă durată de existență, instabile); cele stabile sînt: electronii, protonii, cuantele gamma, neutrino; cele instabile sînt de două categorii: mezonii (mai grei ca electronul, mai ușori decît protonul) și hiperonii (sau superprotonii, fie cu sarcină electrică, fie neutri).

RADIOACTIVITATE • Fenomen neîntrerupt de dezagregare a unor elemente naturale ori artificiale, însoțit de radiații alpha, beta sau gamma; în cursul procesului, atomii unor elemente se transformă în atomii altor elemente, trecînd prin mai multe „generații", de ex. de la uraniu la plumb; în reactoarele nucleare se obține azi fenomenul radioactivității artificiale, avînd ca rezultat obținerea de radioizotopi.

REACTOR ATOMIC sau NUCLEAR • Instalație pentru obținerea unei reacții în lanț, dirijate, a fisiunii nucleelor atomice (de uraniu, plutoniu), ducînd la eliberarea unei uriașe cantități de energie termică de milioane de ori mai mare decît cea obținută prin cel mai bun combustibil clasic; în 3 decenii de cînd există, reactoarele s-au diferențiat în numeroase tipuri, de la dimensiunea unei mingi de fotbal la o clădire cu multe etaje. Există reactori experimentali (pentru cercetări științifice), industriali (pentru producerea altor combustibili nucleari, de ex. plutoniu), energetici (pentru producerea electricității de consum) etc.

SPIN • Momentul cinetic caracterizat prin al doilea tip de energie pe care o particulă elementară (electron, foton, neutron, proton) o are în rotirea în jurul propriei axe (pe lîngă energia deplasării orbitale în jurul nucleului atomic), dînd astfel naștere atît unui curent electric circular, cît și unui cîmp magnetic.

Într-un separator de particule elementare

SCINTILAȚIE • Producerea de impulsuri luminoase în unele substanțe organice sau anorganice (de ex. în sulfatul de zinc, în wolframatul de calciu etc.) sub influența radiațiilor ionizante.

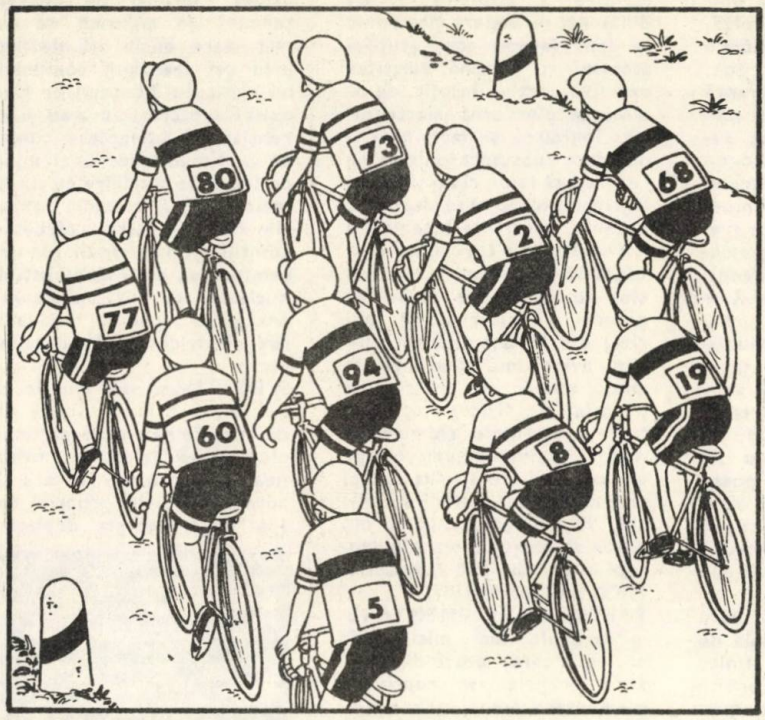

CICLIŞTII

Desenul alăturat vă prezintă un grup de ciclişti evadaţi din pluton. Desenul de mai jos vă înfăţişează acelaşi grup (prezentat din faţă) minus un ciclist care a abandonat.
Examinînd cu atenţie tricourile puteţi să aflaţi care dintre ciclişti a abandonat şi ce număr purta?

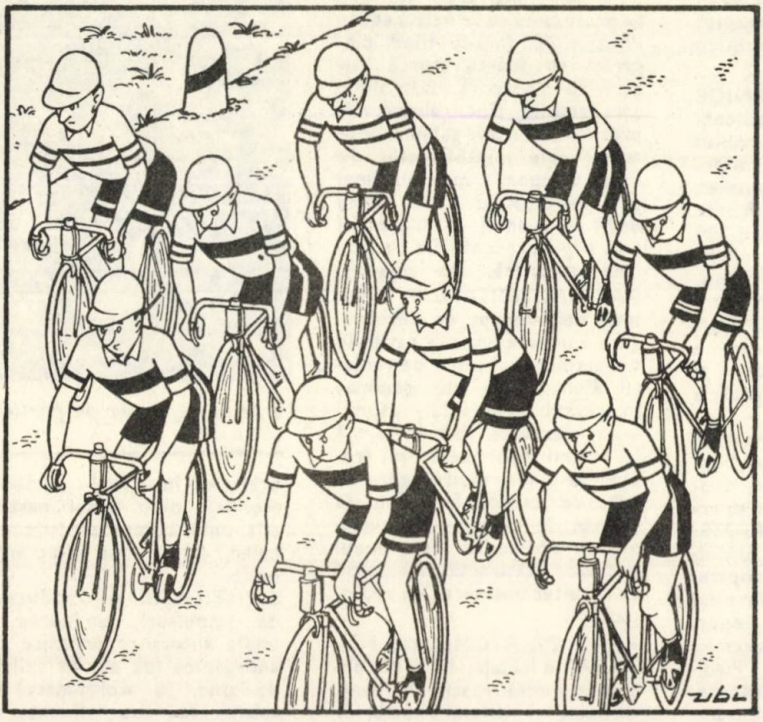

DEZLEGĂRI

SOLUŢIA
Ciclistul cu nr. 8.